

دانشگاه صنعتی شریف دانشکده مهندسی کامپیوتر

پایاننامه کارشناسی ارشد رایانش امن

تولید رفتار جعلی بر اساس هستی شناسی برای حفظ حریم خصوصی در خانه هوشمند

نگارش

بهزاد دارا

استاد راهنما

دكتر مرتضى اميني

آذر ۱۴۰۲

به نام خدا دانشگاه صنعتی شریف دانشکده مهندسی کامپیوتر

پایاننامهی کارشناسی ارشد

این پایاننامه به عنوان تحقق بخشی از شرایط دریافت درجهی کارشناسی ارشد است.

عنوان: تولید رفتار جعلی بر اساس هستی شناسی برای حفظ حریم خصوصی در خانه هوشمند

نگارش: بهزاد دارا

كميتهى ممتحنين

استاد راهنما: دكتر مرتضى امينى امضاء:

استاد داور داخلی: دکتر ...

استاد داور مدعو: دكتر ...

تاريخ:

اظهارنامه

(اصالت متن و محتوای پایاننامه کارشناسی ارشد)

عنوان پایاننامه: تولید رفتار جعلی بر اساس هستی شناسی برای حفظ حریم خصوصی در خانه هوشمند

استاد راهنما: دكتر مرتضى اميني استاد مشاور: -

این جانب بهزاد دارا اظهار می دارم:

۱. متن و نتایج علمی ارائه شده در این پایاننامه اصیل بوده و زیر نظر استادان نامبرده شده در بالا تهیه شده است.

۲. متن پایاننامه به این صورت در هیچ جای دیگری منتشر نشده است.

۳. متن و نتایج مندرج در این پایاننامه، حاصل تحقیقات این جانب به عنوان دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه صنعتی شریف است.

۴. كليه مطالبي كه از منابع ديگر در اين پاياننامه مورداستفاده قرار گرفته، با ذكر مرجع مشخص شده است.

نگارنده: بهزاد دارا

تاريخ:

امضا:

نتایج تحقیقات مندرج در این پایاننامه و دستاوردهای مادی و معنوی ناشی از آن (شامل فرمولها، توابع کتابخانهای، نرمافزارها، سختافزارها و مواردی که قابلیت ثبت اختراع دارد) متعلق به دانشگاه صنعتی شریف است. هیچ شخصیت حقیقی یا حقوقی بدون کسب اجازه از دانشگاه صنعتی شریف حق فروش و ادعای مالکیت مادی یا معنوی بر آن یا ثبت اختراع از آن را ندارد. همچنین، کلیه حقوق مربوط به چاپ، تکثیر، نسخهبرداری، ترجمه، اقتباس و نظایر آن در محیطهای مختلف اعم از الکترونیکی، مجازی یا فیزیکی برای دانشگاه صنعتی شریف محفوظ است. نقل مطلب با ذکر مأخذ بلامانع است.

استاد راهنما: دکتر مرتضی امینی نگارنده: بهزاد دارا

تاريخ:

امضا:

سپاس بر

پروردگار که در تمامی لحظات زندگی، حضور نعمتهای بی کران او را دیدهام و ستایش به درگاه او که مرا در انجام این پژوهش یاری کرد تا ذرهای از آنچه در مکتب اساتید آموختهام به عنوان ره آوردی مختصر ارائه نمایم.

تقديم به

بهترین تکیه گاه دنیا، پدرم بهترین حامی دنیا، مادرم بهترین همراه دنیا، همسرم

تقدير و تشكر

در اینجا وظیفه خود میدانم از تمامی افرادی که به طریقی مرا در انجام این پایاننامه یاری نمودهاند، تشکر کنم. به خصوص استاد بزرگوارم، جناب آقای دکتر مرتضی امینی که همواره با گشادهرویی خویش پذیرای اینجانب بودند و بادقت و حوصله اینجانب را در تهیه و تدوین این پایاننامه یاری نمودهاند و از هیچگونه تلاش و کوششی دریغ ننمودهاند.

چکیدہ

...

كليدواژهها: اينترنت اشياء، حريم خصوصي، خانهي هوشمند، هستيشناسي، سكوهاي اينترنت اشياء

فهرست مطالب

١	<i>ىقد</i> مە	1
۵	نعاریف و مفاهیم اولیه	; Y
۵	۱-۱ مفاهیم پایه	,
۶	۲-۲ روشهای دادهمحور، دانشمحور و ترکیبی	1
٧	۳-۱ هستی شناسی	,
٩	۴-۱ قوانین انجمنی	•
٩	۵-۱ زیستبوم خانههای هوشمند	1
١١	۶-۲ سکوهای اینترنت اشیاء	1
١٢	کارهای پیشین	۲ ۲
١٢	۱-۲ هستی شناسی های حوزه اینترنت اشیاء	•
۱۳	۳-۱-۳ هستی شناسی مبتنی بر حسگر	
14	۲-۱-۳ هستی شناسی مبتنی بر زمینه	
۱۵	۳-۱-۳ هستی شناسی مبتنی بر مکان	
18	۳-۱-۳ هستی شناسی مبتنی بر زمان	
18	۳-۱-۳ هستی شناسی مبتنی بر زمان	
		,

		۳-۲-۳ راهکارهای دانش محور	19
		۳-۲-۳ راهکارهای ترکیبی	۲.
		۳-۲-۳ جمع بندی	۲۲
	٣-٣	حفظ حریم خصوصی مبتنی بر سکوی نامعتمد	۲۲
		۳-۳-۱ راهکارهای مبتنی بر رمزنگاری	74
		۳-۳-۲ راهکارهای مبتنی بر کمینهسازی	۲۵
		۳-۳-۳ راهکارهای مبتنی بر آشفتهسازی	۲۸
		۳-۳-۴ راهکارهای مبتنی بر تولید رویدادهای جعلی	49
		۳-۳-۵ جمع بندی	٣١
۴	راهكار	ر پیشنهادی	٣٣
			٣٣
			44
	٣-۴	راهکار پیشنهادی	٣۴
		۴-۳-۴ معماری کلان	٣۵
	4-4	مدلسازی	٣۶
		۴-۴-۱ هستی شناسی	٣۶
		۴-۴-۲ مدلسازی فعالیت کاربر با قوانین انجمنی	49
		۴-۴-۳ الگوريتم توليد سلسله فعاليت جعلى	۴٧
		۴-۴-۴ عوامل تصادفی ساز	۵۲
	۵-۴	جمع بندی	۵۳
۵	پیادەس	مازی و ارزیابی	۵۴
	۱-۵	پیادهسازی	۵۴
	۲-۵	ارزیابی	۵۴

۵۴	۵-۲-۵ مجموعه دادگان
۵۸	۲-۲-۵ هستی شناسی
۵۸	۳-۲-۵ دسته بند
۵۹	۴-۲-۵ نتایج
۶.	۶ نتیجه <i>گیری</i>
۶.	۱-۶ جمع بندی
۶١	۲-۶ پیشنهادهایی برای پژوهشهای آینده
۶۲	موا ج ع

فهرست جداول

١٧	مع بندی کلی هستی شناسی های حوزه اینترنت اشیاء	۳-۱ ج
74	ایسه کلی روشهای ترکیبی	۲-۳ مة
٣٢	ایسه کلی روشهای حفظ حریم خصوصی مبتنی بر سکوی نامعتمد	٣-٣ مة
۵۶	سگرهای هر بخش خانه هوشمند	۵-۱ حـ

فهرست تصاوير

١.	معماری رایج خانههای هوشمند	1-7
۲۱	فرایند سه مرحلهای تکرارشوندهی مدل کردن فعالیتها در راهکار چن و همکاران	1-4
۳۵	محل استقرار سيستم توليدكننده سلسله فعاليت جعلى	1-4
٣٧	نمونه نقشه خانه هوشمند	7-4
٣٨	هستی شناسی بخشهای خانه هو شمند	٣-۴
٣٩	هستی شناسی اشیاء خانه هو شمند	4-4
۴.	هستی شناسی افراد حاضر در خانه هوشمند	۵-۴
41	هستی شناسی فراداده های اشیاء خانه هو شمند	۶-۴
47	هستی شناسی اجزای محیط خانه هوشمند	٧-۴
۴۳	هستی شناسی کلی فعالیتهای خانه هوشمند	۸-۴
44	هستی شناسی شرایط فعالیتهای خانه هوشمند	9-4
40	هستی شناسی نتایج فعالیتهای خانه هوشمند	۴-۱
40	هستی شناسی فعالیتهای احتمالی بعدی خانه هو شمند	11-4
49	مثالی از مدلسازی احتمال توالی فعالیتها با استفاده از قوانین انجمنی	17-4
41	احتمال كلى فعاليتها در مثال شكل ۴-١٢	۲۳-۴
49	احتمال انتخاب فعالیتها در حرکت عقبگرد	14-4
۵۰	الگوريت توليد سلسله فعاليت جعلى	۱۵_۴

۵۵	شه خانه مجموعه داده Orange4Home، طبقه همكف	۵-۱ نق
۵۵	شه خانه مجموعه داده Orange4Home، طبقه اول	۵-۲ نق
۵۸	ونه داده ارسالی از حسگرها	۵-۳ نم

فصل ۱

مقدمه

خانههای هوشمند نمونهای از کاربردهای مبتنی بر تکنولوژیهای نوین، برای کمک به زندگی مستقل جمعیت مسن رو به رشد در جهان و همچنین بالاتر بردن کیفیت زندگی انسانها از بعد راحتی و آسایش و امنیت هستند. با اینکه از تعریف اولیه این مفهوم بیش از ۲۰ سال میگذرد اما با بالاتر رفتن سرعت هوشمند شدن حسگرها و کوچکتر شدن اندازه آنها و همچنین ارزانتر شدن هزینههای استفاده از آنها در خانههای هوشمند تحقیقات و پیشرفتهای این حوزه در حال سرعت گرفتن است. خانههای هوشمند در کنار کاربردهای دیگر اینترنت اشیاء مانند کشاورزی هوشمند، سیستمهای مبتنی بر سلامت هوشمند و امثالهم، باعث افزایش تعداد حسگرها و عملگرهای اینترنت اشیاء به کارگرفته شده در جهان شدهاند. طبق بر آورد صاحب نظران این حوزه تا سال ۲۰۲۵ تعداد دستگاههای اینترنت اشیاء در حال استفاده در جهان، به بیش از ۵۷ میلیارد خواهد رسید [؟].

عمده تحقیقات و پیشرفتهای صورت گرفته در حوزه خانههای هوشمند، جدا از بهبودها و پیشرفتهای صورت گرفته در حوزه حسگرها، در زیرحوزههای سلامت انسانها مانند پایش اطلاعات حیاتی مرتبط با بیماران، پایش رفتار افراد مسن، خودکارسازی و رفتارها، کنترل انرژیهای مصرفی در خانه و دسترسی به سرویسهای از راه دور صورت گرفته است که همه آنها متکی بر شناسایی و کلاس بندی رفتار کاربران است.

با پیشرفتهای هرچه بیشتر در این حوزه، به تدریج مشکلات بیشتری نیز مربوط به چگونگی حفظ حریم خصوصی کاربر شناسایی و معرفی میگردد. برای مثال با بیشتر شدن استفاده از تجهیزات هوشمند

Smart homes

Safety 7

Sensors*

Internet of things

Automation³

بی سیم در خانه های هوشمند، آسیب پذیری های ذاتی این تجهیزات و حملات مرتبط با آن ها از جمله حمله کانال جانبی ۶ که مربوط به شنود ترافیک ارسالی و استنتاج اطلاعات حساس به صورت غیر مستقیم از ترافیک ارسالی است، حریم خصوصی کاربر را بیشتر در معرض خطر قرار داده است [؟].

از سوی دیگر، تجهیزات اینترنت اشیاء موجود در بازار که قابل استفاده در خانههای هوشمند هستند. همگی ساخت یک تولید کننده خاص نیستند و لذا با مشکل عدم امکان تعامل با یکدیگر روبرو هستند. این مشکل، کاربران را متمایل به استفاده از سکوهای اینترنت اشیاء می نماید چرا که این سکوهای اینترنت اشیاء ^۷، کاربران را قادر می سازند تا با اتصال دستگاهها و سرویسهای برخط گوناگون به یکدیگر، قواعد خود کارسازی دلخواه خود را اعمال کنند و از سرویسهای متنوع ارائه شده توسط این سکوها بهرهمند شوند برای مثال یکی از سرویسهای مورد استقبال کاربران در این حوزه، شناسایی رفتار فعلی کاربر و ارائه پاسخ دقیق به کاربر در مقابل رفتار مشاهده شده است.

از آنجا که سکوهای اینترنت اشیاء هیچ قابلیتی برای کنترل نشت دادههای حسگرها، در اختیار کاربران قرار نمی دهند، لذا حریم خصوصی کاربر را با خطر مواجه می نمایند. هنگامی که از امکان نقض حریم خصوصی کاربر با دسترسی غیر مجاز به دادههای رفتاری کاربر حاصل از حسگرهای خانههای هوشمند صحبت می کنیم در واقع به این موضوع توجه داریم که تجهیزات یک خانه هوشمند همچون حسگرها و عملگرها، طیف وسیعی از دادههای رفتاری ساکنان خانه هوشمند را به طور منظم جمعآوری می نمایند. به عبارت دیگر تجهیزات هوشمند امروزی مانند گوشیهای تلفن همراه، ساعتهای هوشمند، تجهیزات پوشیدنی^ هوشمند و بسیاری از تجهیزات الکترونیکی مدرن، قابلیت تولید داده دارند. چون این دادهها در قالبهای خام و اولیه خود شامل اطلاعات حساسی درباره ساکنان خانه هوشمند هستند و همچنین با توجه به اینکه در زمانی زندگی میکنیم که جرایم سایبری هر روز گسترده تر، ویرانگرتر و پیچیده تر می شود، لذا جمعآوری دادهها بدون توجه کافی به نوع و مفهوم دادههای ارسالی از دیدگاه مهاجمین، تبعات حتمی نقض حریم خصوصی کاربر و استفاده غیر مجاز از این دادهها را به دنبال خواهد داشت. به همین دلیل است که طبق مطالعات صورت گرفته اخیر، حفظ حریم خصوصی کاربران یکی از موانع بسیار اساسی در توجه و سازگار شدن عموم افراد به استفاده از تکنولوژیهای خانههای هوشمند است [؟].

با توجه به مواردی که ذکر شد مشخص است که تحلیل قابل اعتماد دادههای ارسالی حسگرها و عملگرها و به طور کلی رفتار کاربر در یک خانه هوشمند و کسب اطمینان از محافظت از این دادهها در مقابل دسترسی مهاجمینی که اقدام به شنود ترافیک ارسالی مینمایند و یا عدم ارسال دادههای محرمانه کاربر به سکوهای اینترنت اشیاء، چالش بزرگی پیش روی ارائه کنندگان راهکارهای امنیتی در این حوزه

Side channel attack

Internet of things platforms^V

Bearable device^A

است.

در حوزه حفظ حریم خصوصی کاربر در برابر سکوهای نامعتمد اینترنت اشیاء، این سوال مطرح است که چگونه می توان داده های حسگرها را به سکوهای اینترنت اشیاء ارسال کرد و از سرویسهای متنوع این سکوها بهره مند شد بدون این که به حریم خصوصی کاربر خدشه ای وارد شود و فعالیتهای حساس و رفتار کاربر از دید سکو قابل شناسایی نباشد. راهکارهای ارائه شده برای پاسخ به این سوال می بایست توازنی در پاسخ به هر دو مسئله داشته باشند و مصالحه ای بین حفظ حریم خصوصی کاربر و دریافت سرویسهای مد نظر کاربر در خانه هوشمند ایجاد نمایند. این راهکارها می بایست برای شناسایی رفتار کاربر در خانه هوشمند یک مدل رفتاری مناسب ایجاد نمایند و سپس قادر باشند تا با پنهانسازی، رفتارهای حساس کاربر را از دیدگاه سکوهای اینترنت اشیاء، مخفی نمایند.

در سالهای اخیر، راهکارهایی در جهت حفظ حریم خصوصی کاربر در خانههای هوشمند در برابر سکوهای نامعتمد ارائه شده است. این راهکارها بر اساس روش، به راهکارهای مبتنی رمزنگاری، کمینه سازی و تولید رویداد جعلی تقسیم می شوند. راهکارهای مبتنی بر رمزنگاری، با استفاده از تکنیکهای رمزنگاری، محاسبات چندجانبه امن و محیط اجرای امن داده های کاربر را از دید سکو پنهان میکنند. راهکارهای مبتنی بر کمینه سازی، از روش حذف داده هایی که در اجرای فواعد رهانا المی کنش آثرگذار نیستند، اقدام به کاهش اطلاعات ارسالی به سکو و ناقص کردن دانش آن میکنند. راهکارهای مبتنی بر آشفته سازی، داده های کاربر را قبل از ارسال به سکو به شکلهای مختلف تغییر می دهند. راهکارهای مبتنی بر رویداد جعلی، برای حفظ حریم خصوصی کاربر و اطلاعات حساس آن، از ارسال رویدادهای جعلی به سکو استفاده می کند؛ به نحوی که از دید سکو رویدادهای جعلی و واقعی قابل تمایز نباشند.

این پژوهش با هدف افزایش امنیت در خانههای هوشمند انجام شده و از هستی شناسی ۱۳ خانههای هوشمند بهره برده است. در این راستا، برای محافظت از امنیت خانههای هوشمند در برابر حملات مخرب و جلوگیری از نفوذ مهاجمان، اقدام به تولید سلسله رویداد جعلی شده است. این سلسله رویدادها با دقت و اصول هستی شناسی خانه طراحی شدهاند به نحوی که مهاجمان قادر به تشخیص دقیق دادههای واقعی از دادههای جعلی نباشند و به تبع آن، نتوانند اطلاعات حساس مربوط به زندگی افراد در خانههای هوشمند را به دست آورند.

یکی از جوانب مهم در طراحی این راه حل این است که تنوع و تصادف در تولید سلسله رفتارها حفظ

 $[\]operatorname{Filtering}^{\P}$

Randomization'

Trigger ' '

Action 17

Ontology 18

شده و از الگوهای قابل پیشبینی پرهیز گردد. برای این منظور، از عوامل تصادفی ساز^{۱۴} بهره گرفته شده تا مهاجمین نتوانند با تحلیل تکراری بودن رفتارها به اهداف خود دست یابند. اقدام دیگری که علاوه بر تولید متنوع سلسله رفتارها برای گمراه سازی مهاجم انجام می شود، زمان انجام هر رفتار پس از رفتار دیگر است که با استفاده از عوامل تصادفی ساز، زمان انجام هر رفتار در بازهای مشخص متغیر است. این پژوهش امیدوار است که با اجرای این برنامه، امنیت خانه های هوشمند تقویت شده و از حملات ناخواسته جلوگیری شود.

این پایاننامه در شش فصل ابعاد مختلف مساله را بررسی کرده و ارائهی راهحل و ارزیابی آن را انجام می دهد. در فصل دوم تعاریف مفاهیم پایهی مورد نیاز برای درک کامل مساله ارائه می شود، در فصل سوم پژوهشهای پیشین مرتبط با این پژوهش را بررسی کرده که هر یک به بررسی یک یا چند بخش مرتبط با این پژوهش را انجام داده اند. در فصل چهارم راه حل ارائه شده برای حل این مساله را مدل سازی کرده و پیاده سازی کامل و جامع آن را ارائه می کنیم. در فصل پنجم به ارزیابی روش پیشنهادی و ارائه نتایج حاصل از ارزیابی می پردازیم و در فصل آخر نتیجه گیری این پژوهش ارائه خواهد شد.

Randomizing factors '*

فصل ۲

تعاریف و مفاهیم اولیه

پیش از مرور کارهای انجام شده در زمینهی انتشار داده و حفظ حریم خصوصی و همچنین تشخیص فعالیتهای کاربران در خانه های هوشمند نیاز است تا در ابتدا تعاریف و مفاهیمی پایهای مورد نیاز ارائه گردد.

۱-۲ مفاهیم پایه

در حوزه خانه هوشمند و تشخیص فعالیت کاربران مفاهیم و اصطلاحات زیادی مطرح است که جهت شفافسازی و ایجاد درک مشترک از مطالب ارائه شده، هر یک را به صورت دقیق تعریف میکنیم.

- همبستگی': همبستگی، ارتباط بین دو یا چند موجودیت ٔ را نشان میدهد که به معنی تاثیرگذاری آنها روی یکدیگر است [؟].
- زمینه ۳: با توجه به تعریف هونگ و همکاران [؟] و همچنین تعریف رودریگز و همکاران [؟]، زمینه به هرگونه اطلاعات که برای توصیف وضعیت یک موجودیت استفاده می شود گفته می شود. در این پژوهش از تعریف بسایی و همکاران [؟] استفاده شده است. این تعریف بیان می کند که زمینه شرایطی است که سیستم در آن کار می کند و آن شرایط بر نتیجه سیستم تاثیر می گذارد.

Correlation \

Entity 7

 $[\]operatorname{Context}^{\boldsymbol{\tau}}$

Hong*

Rodriguez[∆]

Yasaei⁹

- معناشناسی^۷: شاخهای از زبانشناسی و منطق است که تحلیل معنا و روابط بین کلمات را در خود دارد. زمانی که در سیستمی به اطلاعات معنا داده می شود به طوری که برای کاربران و رایانه ها قابل فهم و تعامل باشد، مجهز به ابزار معناشناسی است [؟].
- رخداد^: داده دریافتی از حسگرها است که بیانگر حالت حسگر یا نقدار اندازه گیری شده توسط حسگر در لحظهای از زمان است [؟].
- فعالیت^۹: مجموعهای از رخدادها که نمایانگار تاثیرات یک فعالیت انسانی، مانند ظرف شستن یا مسواک زدن، بر روی حسگرهای نصب شده در محیط باشد [؟].
- رفتار ۱۰: در حالی که دسته ای از پژوهشها [؟، ؟، ؟] دو واژه فعالیت و رفتار را هم معنی دانسته اند؛ در این پژوهش از تعریف دسته دیگر [؟، ؟] استفاده شده است که رفتار را یک سطح بالاتر و به عنوان مجموعه ای از فعالیتها می دانند.

۲-۲ روشهای دادهمحور، دانش محور و ترکیبی

روشها در هوش مصنوعی به سه دستهی داده محور ۱۱، دانش محور ۲۱ و ترکیبی تقسیم می شوند [؟، ؟]:

• روشهای داده محور: این روشها به صورت خود کار و با استفاده از تکنیکهای یادگیری ماشین^{۱۱}، داده های جمع شده تا لحظه کنونی را تبدیل به مدل میکنند. روشهای داده محور در محیطهای پویا کاربردی بوده و دقت بالایی دارند اما در صورتی که نیاز به دانش با در نظر گرفتن زمینه باشد دچار مشکل می شود. با توجه به این مشکل امکان استفاده مجدد یک موجودیت برای موجودیت دیگر وجود ندارد و برای هر موجودیت مدلی جدا برای آموزش نیاز است. همچنین داده زیادی برای آموزش مورد نیاز است که زمانی طول میکشد تا به بهره وری برسد که اصطلاحا شروع سرد ۱۴ نام دارد. توجه شود که بعضی فعالیتها به ندرت انجام شده و این فعالیتهای مشاهده نشده نقطه ضعف این روش هستند چرا که تا زمان عدم مشاهده ی این فعالیتها، مدل سازی ناقص بوده و حتی با گذشت زمان زیادی از یادگیری مدل، نمی توان اطمینان از کامل بودن آن داشت.

Semantics^V

Event[^]

Activity 9

Behaviour '

Data-driven'

Knowledge-driven ' 7

Machine learning ''

Cold-start '*

- روشهای دانش محور: در این دسته از روشها فرد خبره ۱۵ با دانش پیشین از حوزه، مدل را به صورت دستی ایجاد میکند. این روش زمینه را در نظر میگیرد و قابلیت استفاده مجدد دارد. همچنین این روش مشکل شروع سرد را ندارد زیرا نیاز به داده اولیه برای آموزش ندارد و با توجه به دانش فرد خبره به خودی خود کامل است اما نیاز است تا فرد خبره دانش کامل و عمیقی داشته باشد. عیب دیگر این روش ایستا بودن آن است که تغییرات فعالیت کاربران لحاظ نمی شود و نیاز است به صورت دستی به روز شوند.
- روشهای ترکیبی: این روشها از ترکیب روشهای داده محور و دانش محور استفاده میکنند تا محدودیت و نقاط ضعف این روشها را برطرف نمایند و از نقاط قوت آنها بهره ببرند.

۲-۲ هستی شناسی

هستی شناسی نمایش صوری ۱۶ دانش توسط مجموعه ای از مفاهیم ۱۱ خصوصیات و محدودیتشان و همچنین روابط بین این مفاهیم است [۹]. هستی شناسی (تی باکس ۱۸) به همراه مجموعه ای از نمونه ها ۱۹ (ای باکس ۲۰) پایگاه دانش را تشکیل می دهند. ای باکس شامل نمونه هایی از عناصر تعریف شده در تی باکس است (به همراه روابط ۲۱). هستی شناسی در حوزه های مختلف از جمله وب معنایی ۲۲، موتورهای جستجو ۲۳، تجارت الکترونیکی ۲۴، پردازش زبان های طبیعی ۲۵، مهندسی دانش ۲۶، بازیابی اطلاعات ۲۷ و اینترنت اشیاء کاربرد دارد. از مزایای استفاده از هستی شناسی می توان به موارد زیر اشاره نمود:

- ایجاد یک فهم مشترک از ساختار اطلاعات
  - امكان استفاده مجدد
  - امكان تحليل روى دانش

Expert 10

Formal 19

Concepts 'V

Terminology box (TBox)^{\\\\}

Instances

Assertion box (ABox) **

Relations 11

Semantic web^{۲۲}

Search engines^{۲۲}

Electronic commerce 75

Natural Language Processing ۲۵

Knowledge engineering ^{۲۶}

Data recovery YV

به طور کلی هستی شناسی شامل اجزای اصلی زیر است:

- مفاهیم: مجموعه یا کلاسی از موجودیتها یا چیزهایی که درون یک حوزه وجود دارد.
- روابط: روابط یا ارتباطات برای بیان تعاملات بین مفاهیم و یا معین کردن ویژگیهای یک مفهوم به کار میرود و در هستی شناسی دو نوع رابطه بین موجودیتها وجود دارد. ارتباط ردهبندی که سازماندهی مفاهیم در یک ساختار سلسله مراتبی را نشان می دهد مانند ارث بری کلاسها در شیءگرایی و ارتباطات پیوندی که ارتباط مفاهیمی را با یکدیگر به نمایش می گذارد که در یک ساختار سلسله مراتبی به هم مرتبط نمی باشند.
- نمونه ها: اعضا یا نمونه ها همان چیزهایی هستند که توسط یک مفهوم معرفی می شوند مثلاً در حوزه مدارس، مدرسه ای با نام «مدرسه الف» عضوی از مفهوم مدرسه است. توجه باید کرد که یک هستی شناسی به خودی خود نمونه ای ندارد و صرفاً عبارت است از طراحی ساختاری از مفاهیم یک حوزه که ترکیب آن با اعضاء و نمونه ها، پایگاه دانش آن حوزه را ایجاد می نماید.
- قواعد ۲۸: قاعده ها برای مقید کردن مقادیر برای کلاس ها یا ویژگی ها مورد استفاده قرار می گیرند. مثلاً می توان گفت سن یک انسان باید بیشتر از ۰ و کمتر از ۱۲۰ باشد.

تا کنون زبانهای هستی شناسی زیادی توسعه یافتهاند. این زبانها عموما بر پایه زبان ۱۳۹۲ [؟] هستند که قابلیت تفسیر و سادگی معناشناسی برای ماشین را دارند. از این زبانها میتوان به RDF و RDF (؟] ماشین را دارند. از این زبانها میتوان به RDF و OWL (?] ماشین را دارند. از این زبانها میتوان به RDF و DAML ب "OIL (?] اشاره کرد. یکی از پرکاربردترین آنها DAML ب OIL و RDF و DAML و DAML توسعه یافته است و قدرت بیان بالایی دارد. OWL دارای سه زیرزبان POWL-Lite و OWL-DL و OWL-DL و OWL-DL است و زبان توصیف قواعد این آن را افزایش دهد.

Rules

eXtensible Markup Language^{۲۹}

Resource Description Framework^{*}

Ontology Inference Layer^{*}

DARPA Agent Markup Language^{TT}

Ontology Web Language TT

Semantic Web Rule Language ***

۲-۲ قوانین انجمنی

قوانین انجمنی^{۳۵} در داده کاوی و یادگیری ماشین به دنبال کشف ارتباطات و تعاملات بین عناصر در مجموعه داده هستند [؟]. این نوع ارتباطها به طور معمول بر روی داده های تراکنشی مانند فروشهای خرده فروشی یا خریدهای آنلاین کاربرد دارند. این قوانین دارای دو تعریف اساسی پشتیبانی^{۳۶} و اطمینان^{۳۷} هستند:

- پشتیبانی: پشتیبانی، فرکانس درست بودن یک قانون در یک مجموعه داده معین را اندازه گیری میکند و نشان دهنده نسبت تراکنش هایی است که هم موارد موجود در مقدمه و هم موارد موجود در نتیجه قانون را شامل می شود و کمک میکند تا کاربرد یک قانون مشخص شود، و از آن برای کشف قوانین رایج یا مکرر در مجموعه داده استفاده می شود.
- اطمینان: اطمینان، احتمال مشروط بودن موارد موجود در نتیجه یک قانون را با توجه به اینکه موارد موجود در مقدمه درست هستند، اندازه گیری می کند. در واقع قابلیت اطمینان یک قانون را نشان می دهد و اینکه هر چند وقت یک بار حضور عناصر را در نتیجه به درستی پیش بینی می کند، در حالی که عناصر مقدمه وجود دارند.

قوانین انجمنی برای کشف ارتباطات مفهومی و معنادار بین عناصر در مجموعه داده استفاده می شوند و در مواردی مانند تجزیه و تحلیل سبد خرید، سیستمهای پیشنهادی، و اتخاذ تصمیمات در داده کاوی و تحلیل داده مورد استفاده قرار می گیرند.

۲-۵ زیست بوم خانه های هوشمند

با استفاده از امکانات خانههای هوشمند کاربران میتوانند دستگاههای اینترنت اشیاء را از راه دور کنترل کنند. ضمن این که کارهای مختلفی نیز میتواند به صورت خودکار برای سهولت زندگی انسان در این زیرساخت انجام شود. معماری رایج خانههای هوشمند در شکل ۲-۱ نشان داده شده است.

خانه های هوشمند شامل اجزای زیر هستند:

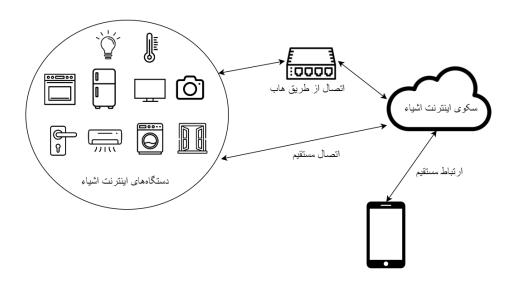
• دستگاههای اینترنت اشیاء: دستگاههای اینترنت اشیاء شامل حسگر و یا عملگرهایی ۳۸ هستند که حسگرها خصوصیتی را اندازه گیری میکنند و عملگرها کنشی را انجام میدهند. به عنوان مثال حسگر

Associative rules ^{۳۵}

Support⁷⁹

Confidence ^{TV}

Actuators TA

شکل ۲-۱: معماری رایج خانههای هوشمند [؟]

نور، نور محیط را اندازه گیری کرده و در صورت بالا بودن شدت نور، عملگر نور محیط را کم میکند. عملکرد یک عملگر میتواند به صورت خودکار یا به صورت دستی انجام شود. دستگاهها در خانه هوشمند به دو دسته تقسیم میشوند [؟]:

- دستگاههای متصل به ابر^{۳۹}: این دستگاهها با تکنولوژی وایفای^{۴۱} با زیرساخت ابری ارتباط برقرار میکنند. استفاده از وایفای به دلیل مصرف زیاد انرژی قابل استفاده در تمامی دستگاهها نیست و اکثر دستگاهها از تکنولوژی دیگری بهره میبرند.
- دستگاههای متصل به هاب^{۴۱}: این دستگاهها دارای تکنولوژی وایفای نبوده و ارتباطشان با زیرساخت ابری از طریق تکنولوژیهایی با مصرف انرژی کم است. از این تکنولوژیها میتوان به زیویو^{۲۲} و زیگبی^{۳۳} اشاره کرد. این دستگاهها از طریق هاب با زیرساخت ابری ارتباط بر قرار میکنند.

دستگاههای خانه هوشمند ممکن است از یک یا هر دو نوع ذکر شده پشتیبانی کنند.

- هاب: هاب دستگاهی است که به امواج بیسیم با برد کم مانند زیویو، زیگبی و وایفای مجهز است. دستگاههای اینترنت اشیاء از طریق هاب با یکدیگر و زیرساخت ابری ارتباط برقرار میکنند.
- زیرساخت ابری: زیرساخت ابری پردازشهای مربوطه را روی دادههای دریافتی انجام میدهد و

Cloud

 $[\]operatorname{Wi-Fi}^{{}^{\boldsymbol{\gamma}}\boldsymbol{\cdot}}$

Hub*1

Z-Wave^{ff}

Zigbee^{۴۳}

امکان خودکارسازی امور را با استفاده از نرمافزارهای اینترنت اشیاء فراهم میکند.

• نرمافزار تلفن همراه: نرمافزار مدیریتی دستگاهها و هاب که به کاربر این امکان را میدهد که تمامی اجزا را کنترل کند.

۲-۶ سکوهای اینترنت اشیاء

سکوهای اینترنت اشیاء امکان خودکارسازی ارتباطات بین دستگاههای اینترنت اشیاء با یکدیگر را فراهم می کند. این سکوها عموما از مدل رویداد_ کنش استفاده می کنند. برنامههای اینترنت اشیاء می توانند روی این سکوها توسعه یافته و قوانین خودکارسازی خود را پیاده کنند. یعنی زمانی که رویدادی مشخص رخ دهد، سکو دستور مربوط به آن رخداد را ارسال می کند. امروزه سکوهای اینترنت اشیاء زیادی وجود دارد که می توان به ** [۴]، اسمارت تینگز ** [۴]، اپنها ** [۴]، زپیر ** [۴]، اپل هوم کیت ** [۴] و مایکروسافت پاور اتومیت ** [۴] اشاره کرد. این سکوها از نظر زبان برنامه نویسی و معماری تفاوت دارند و به طور کلی همانطور که در بخش ** اشاره شد به دو دسته ابر محور و هاب محور تقسیم می شوند [۴]. در سکوهای ابر محور مثل اسمارت تینگز که رایج تر هستند برنامههای اینترنت اشیاء روی زیرساخت ابری و در سکوهای هاب محور مثل اپل هوم کیت برنامهها روی هاب اجرا می شوند.

If This Then That **

SmartThings^{*۵}

OpenHAB^{*9}

Zapier^{*v}

Apple home kit^{\$\Lambda\$}

Microsoft power automate **4

فصل ۳

کارهای پیشین

تا کنون راهکارهای بسیاری برای شناسایی فعالیت کاربر و حفظ حریم خصوصی در خانههای هوشمند ارائه شده است که هر یک با فرضیات و دیدگاه متفاوتی اقدام به حل مساله کردهاند. در این فصل هستی شناسی های مختلف، روش های شناسایی رفتار کاربر و راهکارهای حفظ حریم خصوصی در خانه هوشمند را بررسی و دسته بندی کرده و به مقایسه راهکارهای ارائه شده خواهیم پرداخت.

۱-۳ هستی شناسی های حوزه اینترنت اشیاء

در حوزه اینترنت اشیاء هستی شناسی های متعددی تا کنون تعریف شده است که آنها را از جهات مختلف می توان دسته بندی نمود. در پژوهشی که توسط باجاج و همکاران [؟] صورت گرفته است هستی شناسی های حوزه اینترنت اشیاء به چهار دسته زیر تقسیم شده است و در هر دسته نیز هستی شناسی ها بر اساس عمومی بودن و خاص دامنه بودن (مانند دامنه ساختمان های هوشمند) تفکیک شده اند. در این بخش به بررسی هر یک از این دسته ها می پردازیم.

Bajaj\

Generic⁷

Domain specific^{*}

۱-۱-۳ هستی شناسی مبتنی بر حسگر

هستی شناسی هایی که در این دسته قرار می گیرند مفاهیمی را در رابطه با حسگرها مانند داده های نمایش داده شده ۲ توسط آنها، قابلیت های حسگرها ۵ (مانند میزان دقت و گستره پوشش آنها)، توسعه پذیری حسگرها ۲ نحوه به اشتراک گذاری داده ها ۷ و اکتشاف حسگرها ۸ را دربر می گیرند. هر یک از هستی شناسی های این دسته تنها بخشی از نیازهای موجود را پوشش داده اند.

در این دسته از هستی شناسی ها می توان به SSN اشاره نمود که یک هستی شناسی مبتنی بر حسگر در زیردسته کاربردهای عمومی است و توسط W3C ایشنهاد شده است [؟]. هدف هستی شناسی SSN حل مشکل ناهمگونی در داده های نمایشی و اکتشاف حسگرهاست اما مفاهیمی که پشتیبانی می کند محدود است. ژو۲ و همکاران [؟] یک هستی شناسی با مفهوم نوع حسگر (عادی یا پیشرفته) و قابلیت حسگر (ایستا یا پویا) معرفی کرده اند که برای تعداد محدودی حسگر، توصیف معنایی ارائه می کند. جرارد و با همکاران [؟] با معرفی هستی شناسی به نام M3 مشکل محدودیت تعداد حسگرها را برطرف کرده اند و با توسعهی هستی شناسی SSN، دامنه و مشاهدات حسگرها را پشتیبانی کرده و از آنها برای استناج روی قواعد زمینه ای استفاده می کنند.

از آنجایی که ابزار ارتباط با حسگرها ممکن است تلفن همراه باشد که به صورت پویا جابجا میشود، اکتشاف حسگرها چالشی مهم است که روسومانو^{۱۴} و همکاران [؟] در پژوهشی یک هستی شناسی معرفی کردهاند که برای شناسایی رفتار، ارتباط، عملکرد و ابرداده ی حسگرها استفاده می شود. محدودیت این راهکار، پیچیدگی زیاد و ناتوانی در توصیف مشاهدات حسگرهاست که نیلز^{۱۵} و همکاران [؟] این مشکل را با طرح یک هستی شناسی مرتبط با مفاهیم SSN حل کردند.

هیرمر^{۱۷} و همکاران [؟] هستی شناسی برای ثبت حسگرهای جدید به صورت پویا معرفی کردهاند. در این پژوهش خصیصههایی مانند نوع دادههای حسگر مشاهده شده و با نوع دادههای حسگر که توسط تولیدکننده ی حسگر اعلام شده مقایسه میگردد تا نوع حسگر تشخیص داده شود. در پژوهش شی^{۱۷} و

Sensor data description

Sensor capabilities^a

Sensor extensibility⁹

Data access & sharing^v

Sensor discovery^{\(\Lambda\)}

Semantic Sensor Network⁴

World Wide Web Consortium'

Heterogeneity '

Xue ' '

Gyrard 18

Russomanno 14

Niles 10

Hirmer 19

Shi 'Y

همکاران [؟] این امر خودکار شده و با توجه به محیط حسگر، زمان ارسال داده و موقعیت آن دادههای مشاهده شده توسط حسگر دریافت شده و ماهیت حسگر تشخیص داده می شود.

در زیردسته کاربردهای خاصدامنه می توان به پژوهش دنیل ^{1} و همکاران [؟] اشاره نمود که برای استفاده و مدیریت لوازم خانگی هوشمند استفاده می شود. در پژوهش دیگری از دنیل و همکاران [؟] توسعهای روی پژوهش قبلی انجام شد که با استانداردهای مصرف انرژی خود را تطبیق داد. پژوهشی خاصدامنه دیگر، پژوهش دی ^{1} و همکاران [؟] است که هستی شناسی روسومانو و همکاران [؟] را برای دامنه انرژی توسعه داده است. پژوهش دیگری برای دامنه مدیریت ساختمان توسط بالاجی ^{1} و همکاران [؟] انجام شده که برای تشخیص حسگرها از برچسب استفاده میکنند.

هستی شناسی دیگری توسط هاچم ۲ و همکاران [؟] معرفی شده است که در حوزه خانههای هوشمند برای مقابله با چالشهایی مانند تفاوت در وضوح حسگرها که ممکن است باعث شود که چند سرویس در نهایت فعال کنندهای را در وضعیتهایی متضاد با یکدیگر فعال نمایند، کاربرد دارد. این هستی شناسی به مفاهیمی مانند حسگرها و ویژگیهای آنها، وضوح اندازه گیری و خطاهای مرتبط با حسگرها و جایگاه حسگرها در خانه هوشمند به همراه همه واحدهای قابل اندازه گیری آنها می پردازد.

Y-Y-Y هستی شناسی مبتنی بر زمینه

هستی شناسی های این دسته با توصیف زمینه و دسته بندی داخلی یا خارجی تعریف می شوند [؟] و عمدتا از نوع خاص دامنه هستند.

در زیردسته کاربردهای عمومی، هستی شناسی های مبتنی بر زمینه برای توصیف دادههای حسگرها به کار میروند [؟]. بالدوف^{۲۲} و همکاران [؟] هستی شناسی با دسته بندی خارجی یا داخلی معرفی کردهاند که زمینه های خارجی، با حسگر فیزیکی و زمینه های داخلی، با تعاملات کاربران اندازه گیری می شوند. چن^{۲۳} و همکاران [؟] یک هستی شناسی برای محیط هو شمند ارائه کردهاند که هر موجودیت را با استفاده از موقعیت جغرافیایی و توضیحات آن توصیف میکند. هابز^{۲۲} و همکاران [؟] به کمک حسگرهای فیزیکی و مجازی تلفن همراه هستی شناسی مبتنی بر زمینهای معرفی کردهاند که نتایج استنتاج در این پژوهش، از اطلاعات جی پی اس^{۲۵} بسیار دقیق تر می باشد.

 $[\]mathrm{Daniele}^{\, \text{\tiny Λ}}$

Dey '

Balaji^۲

Hachem Y1

Baldauf^{**}

 $[\]mathrm{Chen}^{\,\gamma\gamma}$

 $[\]operatorname{Hobbs}^{\gamma\gamma}$

GPS^{۲۵}

در زیردسته کاربردهای خاصدامنه میتوان به پژوهش اوکیو^{۲۲} و همکاران [؟] اشاره کرد که برای توصیف معنایی فعالیت روزانه کاربر^{۲۷} به کار میرود و از این هستی شناسی برای استنتاج فعالیتهای پیچیده استفاده می شود. عیب این پژوهش در نظر نگرفتن فعالیتهای گروهی مانند جلسات و مهمانی هاست که باعی^{۲۸} و همکاران [؟] این مشکل را حل کردهاند. این پژوهش با شناسایی حسگرها و و موقعیت آنها توانایی استنتاج روی فعالیتها و تفکیک فعالیتهای انفرادی و گروهی را دارد.

در پژوهشی دیگر، لی^{۲۹} و همکاران [؟] هستی شناسی فعالیت دانشگاه را معرفی کردند که فعالیت افراد داخل دانشگاه را مورد بررسی قرار می دهد. در این پژوهش از مدل سازی درختی مفاهیم استفاده شده و برای هر بخش از یک زیرهستی شناسی ۳۰ برای تمایز با سایر بخش ها استفاده شده است و هر مفهوم جدید که وارد شود، موقعیت پایین تری در درخت مفاهیم خواهد داشت.

پژوهش دیگری که توسط چن و همکارانش [؟] برای شناسایی رفتار کاربر در خانه هوشمند ایجاد شده است، در زیر دسته کاربرد خاص قرار میگیرد. در این هستی شناسی بر ایجاد پروفایل کاربر ناشی از انجام فعالیت تاکید شده است و در آن پروفایل کاربر دارای دو بخش اطلاعات ایستا (مانند سن، نام و نقش کاربر) و اطلاعات پویا (مانند ترجیحات کاربر در انجام فعالیت مانند طول زمان انجام فعالیت، مکان انجام فعالیت، طریقه خاص انجام فعالیت) است [؟].

۲-۱-۳ هستی شناسی مبتنی بر مکان

هستی شناسی مبتنی بر مکان برای توصیف زمینه ی فیزیکی کاربران و دستگاهها استفاده می شود. با اینکه مکان خود نوعی زمینه می باشد اما می توان هستی شناسی هایی که صرفاً به این مفهوم پرداخته اند را در دسته بندی جداگانه ای قرار داد چون بسیاری از آن ها را در حوزه هایی فراتر از اینترنت اشیاء می توان استفاده نمود.

در این دسته از هستی شناسی ها می توان به هستی شناسی ۱۳۷۵ ۱۳ که توسط برکلی ۲۳ [؟] ارائه شده است، اشاره نمود که در زیردسته کاربردهای عمومی قرار دارد. این هستی شناسی با استفاده از طول ۳۳ و عرض ۴۳ جغرافیایی، موقعیت موجودیت ها را توصیف کرده و مفهوم انتزاعی برای موجودیت های فضایی ۴۵

Okovo

Activity of Daily Living $(ADL)^{\Upsilon V}$

Bae 1

Lee^{۲۹}

sub-Ontology".

World Geodetic System version 84^r

 $[\]operatorname{Brickley}^{\text{\tiny TY}}$

 $[\]operatorname{Longitude}^{\gamma\gamma}$

Latitude Tr

SpatialThings^{ma}

مانند ساختمان و موجودیتهای موجودیتهای زمانی ^{۳۶} مانند مدت زمان ارائه میکند. هستی شناسی با توصیف بهتر در پژوهش فلوری ۳۷ و همکاران [؟] معرفی شده است که با مدل ریاضی، توصیفات مختلف مکانی دستهبندی میشود. در پژوهش دیگری، کیم ۳۸ و همکاران [؟] با استفاده از دادهی حسگرها و استنتاج روی آنها موقعیت کاربران را تخمین میزنند.

در زیردسته کاربردهای خاص دامنه می توان به پژوهش سزاس ۳۹ و همکاران [؟] اشاره نمود که هستی شناسی مبتنی بر مکان برای دامنه داخل ساختمان و موقعیت یابی در آن است و از مفاهیم مختلفی از هستی شناسی های دیگر بهره میبرد. این هستی شناسی قابل تعمیم برای استفاده در محیط خارج از ساختمان نیز میباشد.

۳-۱-۳ هستی شناسی مبتنی بر زمان

زمان یک زمینه موقتی است و هستی شناسی های این دسته برای نمایش این مفهوم موقتی مورد استفاده قرار مي گيرند.

در زیردسته کاربردهای عمومی از این هستی شناسی می توان به پژوهش فیکس ۴۰ و همکاران [؟] اشاره نمود که بر اساس خصیصه زمان، فاصله موجودیتها را تعیین میکند. پر استفادهترین هستی شناسی این دسته OWL-Time است که در آن مفاهیمی مانند زمان و تاریخ بر اساس موقعیت جغرافیایی تعریف شدهاند و توسط هابز و همكاران [؟] معرفي شدهاند.

پوستجوفستکی۲۱ و همکاران [؟] هستیشناسی مبتنی بر زمان در زیردسته کاربردهای خاصدامنه تعریف کرداند که بر پایه مدت زمان و رویداد است از پردازش زبان طبیعی بهره میبرد. دی و همکاران [؟] این پژوهش را توسعه داده و برای حسگرهای انرژی کاربرد دارد. در پژوهش دیگری ژانگ^{۴۲} و همکاران [؟] بر اساس فرهنگ و تاریخ، رویدادها را تشخیص داده و از تقویم چینی برای تشخیص زمانهای مهم و موقتی استفاده کرده است.

۳-۱-۳ جمعبندی

در این بخش پژوهشهای مربوط به انواع هستی شناسی در حوزه اینترنت اشیاء را بر اساس دستهبندی باجاج و همکاران [؟] بررسی کردیم. این دستهبندی بر اساس دامنه و کاربرد هر یک از هستی شناسی های حوزه

TemporalThings^{r9}

Kim^{Υ∧}

Szász^{٣٩}

Fikes*

Pustejovsky*1

Zhang^{*}

اینترنت اشیاء ارائه شده است. جمعبندی کلی این هستی شناسی ها در جدول ۳-۱ قابل مشاهده است. جدول ۳-۱: جمعبندی کلی هستی شناسی های حوزه اینترنت اشیاء

ویژگیهای راهکار	كاربرد	دستەبندى	پژوهش
حل ناهمگونی دادههای نمایشی	عمومي	مبتنی بر حسگر	[?] W3C
توصیف معنایی تعداد محدودی حسگر	عمومي	مبتنی بر حسگر	ژو و همكاران [؟]
توسعه SSN و حل مشکل محدودیت تعداد حسگر	عمومي	مبتنی بر حسگر	جرارد و همكاران [؟]
شناسایی حسگرها در محیط پویا و ناتوان در توصیف مشاهدات حسگرها	عمومي	مبتنی بر حسگر	روسومانو و همكاران [؟]
حل مشکل ناتوانی در توصیف مشاهدات حسگرها با استفاده از مفاهیم SSN	عمومي	مبتنی بر حسگر	نيلز و همكاران [؟]
شناسایی حسگرها در محیط پویا با استفاده از نوع دادهی حسگرها	عمومي	مبتنی بر حسگر	هيرمر و همكاران [؟]
خودکارسازی شناسایی حسگرها با استفاده از فواصل زمانی دادههای ارسالی	عمومي	مبتنی بر حسگر	شي و همكاران [؟]
مديريت لوازم خانگي هوشمند	خاصدامنه	مبتنی بر حسگر	دنيل و همكاران [؟]
مدیریت لوازم خانگی هوشمند منطبق با استانداردهای انرژی	خاصدامنه	مبتنی بر حسگر	دنيل و همكاران [؟]
توسعهي [؟] براي دامنه انرژي	خاصدامنه	مبتنی بر حسگر	دي و همكاران [؟]
مدیریت ساختمان با برچسبگذاری روی حسگرها	خاصدامنه	مبتنی بر حسگر	بالاجي و همكاران [؟]
مديريت عملكرد حسگرها	خاصدامنه	مبتنی بر حسگر	هاچم و همكاران [؟]
زمینه حسگر فیزیکی و تعاملات کاربران	عمومي	مبتنی بر زمینه	بالدوف و همكاران [؟]
استفاده از محيط جغرافيايي موجوديتها	عمومي	مبتنی بر زمینه	چن و همكاران [؟]
استفاده از حسگرهای تلفن همراه و ارائه موفعیت مکانی دقیق تر از جی پیاس	عمومي	مبتنی بر زمینه	هابز و همكاران [؟]
توصیف معنایی فعالیت روزانه کاربر (بدون فعالیتهای گروهی)	خاصدامنه	مبتنی بر زمینه	اوكيو و همكاران [؟]
توصیف فعالیتهای روزانه کاربر با دستهبندی انفرادی و گروهی	خاصدامنه	مبتنی بر زمینه	باعي و همكاران [؟]
هستی شناسی فعالیتهای دانشگاه	خاصدامنه	مبتنی بر زمینه	لي و همكاران [؟]
ایجاد پروفایل کاربر در خانه هوشمند با اطلاعات ایستا و پویا	خاصدامنه	مبتنی بر زمینه	چن و همكارانش [؟]
توصیف طول و عرض جغرافیایی برای موقعیت موجودیتها	عمومي	مبتنی بر مکان	بركلي [؟]
دستهبندی توصیفات مکانی با مدل ریاضی	عمومي	مبتنی بر مکان	فلوري و همكاران [؟]
تخمین موقعیت کاربر با استفاده از دادههای حسگرها	عمومي	مبتنی بر مکان	كيم و همكاران [؟]
موقعيتيابي داخل ساختمان	خاصدامنه	مبتنی بر مکان	سزاس و همكاران [؟]
تعیین فاصله با استفاده از فواصل زمانی دادهها	عمومي	مبتنی بر زمان	فيكس و همكاران [؟]
تعریف خصیصههای زمان با استفاده از موقعیت جغرافیایی	عمومي	مبتنی بر زمان	هابز و همكاران [؟]
تعریف بر اساس رویداد و مدت زمان با استفاده از پردازش زبان طبیعی	خاصدامنه	مبتنی بر زمان	پوستجوفستكي و همكاران [؟]
توسعه [؟] و استفاده در دامنه انرژی	خاصدامنه	مبتنی بر زمان	دي و همكاران [؟]
استفاده از فرهنگ و تاریخ و تقویم چینی برای توصیف موقت رویدادهای زمانی	خاصدامنه	مبتنی بر زمان	ژانگ و همکاران [؟]

۲-۳ تشخیص فعالیتهای کاربران در خانه های هوشمند

فعالیت کاربر، به هرگونه اقدام، رفتار و یا حرکت از سمت انسان گفته می شود که این فعالیت ها شامل طیف وسیعی از اقداماتی است که انسان به عنوان بخشی از کارهای روزمره یا وظایف خود انجام می دهد.

تشخیص فعالیت کاربر^{۴۳} اقدامی خودکار است که کار شناسایی و دسته بندی فعالیت های کاربر را با استفاده از اطلاعات دریافت شده از حسگرها انجام می دهد [؟]. به طور مثال روشن کردن لامپ خانه یک نمونه فعالیت از جانب کاربر است که حسگر تشخیص نور، افزایش نور را تشخیص می دهد و به صورت خودکار می توان متوجه روشن شدن لامپ توسط کاربر شد.

راهکارهایی که تا کنون برای مدلسازی و تشخیص فعالیتهای کاربران در خانههای هوشمند ارائه شده است به طور کلی در سه دسته داده محور، دانش محور و ترکیبی قرار دارند که مزایا و معایب هر یک در بخش ۲-۲ شرح داده شد. در این بخش پژوهشهای انجام شده در این زمینه را بررسی میکنیم تا راهکارهای مختلف مدلسازی فعالیتهای کاربران را بدانیم و در راهکار پیشنهادی از مدلسازی مناسب استفاده کنیم.

۳-۲-۳ راهکارهای دادهمحور

مدت زیادی است که در بسیاری از پژوهشهای مدل کردن قعالیتهای کاربران در خانههای هوشمند، تکنیکهای یادگیری ماشین استفاده می گردد. این راهکارها عموما از مدلهای آماری و احتمالاتی مثل دسته بند بیز ساده ۲۴ [؟]، شبکههای بیزین ۲۵ [؟، ؟]، مدل پنهان مارکوف ۴۶ [؟، ؟، ؟]، خوشه بندی سلسله مراتبی [؟]، فرایندهای تصمیم مارکوف تا حدودی مشاهده پذیر ۲۸ [؟] و مدل پنهان مارکوف جفت شده ۴۹ [؟] استفاده می کنند.

راهکارهایی مبتنی بر تکنیکهای دستهبندی مثل استفاده از نزدیکترین همسایه ۵۰ [؟]، استفاده از ماشین بردار پشتیبان ۵۱ [؟]، استفاده از درختهای تصمیم ۵۲ [؟]، میدان تصادفی شرطی سلسلهمراتبی [؟] و دستهبندهای استفاده از فراسطح ۵۳ که از ترکیب نتایج چندین دستهبند پایه استفاده میکنند [؟] نیز ارائه شده اند که توالیای از مشاهدات حسگرها را به نزدیکترین فعالیت انتساب میدهند.

راهکارهای دیگری نیز وجود دارند که از تکنیکهای داده کاوی [؟]، استفاده از یادگیری استقرایی ۵۴

Human activity recognition (HAR)^{*}

Naive bayes^{**}

Bayesian networks⁴⁰

Hidden markov model^{*9}

Clustering *V

Partially observable ^{\(\bar{\chi} \)}

Coupled hidden markov model^{*4}

Nearest neighbor³

Support vector machine⁶

Decision tree^{۵۲}

Meta-level^{۵۳}

Inductive learning of

[؟، ؟] و استفاده از شبکه عصبی ۵۵ [؟] بهره بردهاند.

۳-۲-۳ راهکارهای دانش محور

راهکارهای دانش محور خود در دو دسته قرار دارند. دسته اول،راهکارهایی هستند که از منابع موجودی که مثل اسناد وب در دسترس عموم هستند استفاده میکنند [؟، ؟، ؟]. این راهکارها با استفاده از تکنیکهای بازیابی اطلاعات تعاریف فعالیتها را به دست می آورند و سپس با استخراج روابط آنها فعالیتها را مدل میکنند. دسته دوم، راهکارهایی هستند که یک فرد با دانش خبره، مدل فعالیتها را به صورت دستی وارد میکند [؟، ؟، ؟، ؟].

راهکارهای دانش محور با استفاده از ابزارهای نمایش دانش برای مدل کردن فعالیتها و تحلیل استفاده از استدلال منطقی ^{۵۶}، کار میکنند که هستی شناسی به دلیل سادگی و انعطاف بالا در ارائه فعالیتها و روابطشان، استفاده بیشتری نسبت به سایر روشهای نمایش دانش دارد [؟]. برخی از راهکارهای مبتنی بر هستی شناسی برای شناسایی فعالیتهای عادی و روزمره، از عوامل زمینهای بهره بردهاند [؟، ؟، ؟] اما همبستگی زمانی را در نظر نگرفتهاند.

در راهکار پیشنهادی توسط ریبونی^{۵۷} و همکاران [؟] ویژگیهای زمانی مثل استفاده ی اخیر در تعریف فعالیتها آورده شده است. برخی دیگر از فعالیتهای مبتنی بر هستی شناسی تمرکز روی مدلسازی فعالیتهای کاربر مشخص دارند [؟، ؟، ؟، ؟]. در فعالیتهای کاربران، مستقل از شیوه ی انجام فعالیت توسط یک کاربر مشخص دارند [؟، ؟، ؟، ؟]. در نظر نگرفتن شیوه ی انجام فعالیتها توسط هر کاربر باعث می شود تا امکان توسعه برنامههای مختلف با توجه به ترجیحات هر کاربر وجود نداشته باشد.

راهکار پیشنهادی توسط چن و همکاران [؟] فعالیتهای کاربران را در دو سطح درشتدانه هم ریزدانه هم به صورت انتزاعی مدل میکند. در مدلهای درشتدانه فعالیتهای کاربران با تعدادی ویژگی توصیف می شوند که این ویژگیها نوع موجودیت مدنظر برای انجام یک فعالیت را توصیف میکنند. ولیکن در مدلهای ریزدانه شیوه ی انجام فعالیتها توسط هر کاربر را در نظر گرفته و توصیف می شود. این پژوهش با استفاده از استنتاج روابط شمول ۶۰ و استفاده از منطق توصیفی ۱۶ الگوریتمی ارائه می دهد که فعالیتها به صورت تدریجی شناسایی می شوند. این راهکار ابتدا از فعالیتهای درشت دانه شروع کرده و خود را به

Neural network $^{\Delta\Delta}$

Logical reasoning^{∆9}

Riboni⁰∨

Coarse-grained $^{\Delta \Lambda}$

Fine-grained⁶⁴

Subsumption reasoning⁹

Description logic⁶

فعالیتهای ریزدانه میرساند و به طور کلی شناسایی فعالیت در هر دو سطح درشتدانه و ریزدانه انجام میگردد.

راهکار دیگری توسط اکیو و همکاران [؟] مطرح شده است که با استفاده از توالی زمانی بین چند فعالیت، یک فعالیت مرکب و همچنین موجودیتهای درگیر در آنها را در نظر میگیرد. مدیتسکوس^{۶۷} و همکاران [؟] در پژوهش خود، علاوه بر فعالیتهای مرکب، سلسلهمراتب فعالیتها را نیز در نظر گرفتهاند.

۳-۲-۳ راهکارهای ترکیبی

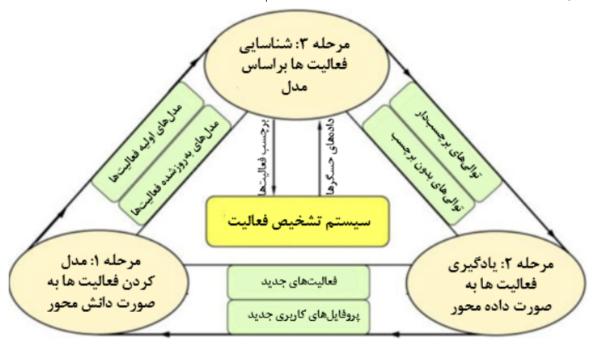
همانطور که در بخش ۲-۲ شرح داده شد هر یک از روشهای داده محور و دانش محور معایبی دارند. یک سیستم تشخیص فعالیت باید تمامی فعالیتها را با دقت بالا مدل کند. زیرا در صورت وجود فعالیتی مدل نشده، سیستم قادر به شناسایی دقیق آن فعالیت نیست. از طرفی در یک خانه هوشمند فعالیتهای قابل انجام زیادی امکان پذیر است و وارد کردن تمامی آنها به صورت دستی توسط فرد خبره عملا ناممکن است. همچنین دانش فرد خبره پویا نیست و تغییرات فعالیتها و رفتارهای کلی کاربران را در دسترس ندارد. از طرف دیگر برای جلوگیری از شروع سرد در روند یادگیری روشهای داده محور، به دانش فرد خبره نیاز است. به منظور فائق آمدن بر معایب این دو روش، راهکارهای ترکیبی ارائه شده اند.در جدول ۳-۲ می توان مقایسه ی کلی روشهای ترکیبی را مشاهده کرد.

ریبونی و همکاران [؟] برای اولین بار از ترکیب روشهای یادگیری ماشین (داده محور) و هستی شناسی (دانش محور) استفاده کردند. در این پژوهش با استفاده از روشهای آماری تعدادی فعالیت به عنوان فعالیت احتمالی انجام شده انتخاب می شوند و سپس با استفاده از هستی شناسی، فعالیتی با احتمال وقوع بیشتر انتخاب می گردد.

چن و همکاران [؟، ؟] روش ترکیبی مطرح کردند که از یک فرایند سه مرحلهای تکرارشونده استفاده می کند. همانطور که در شکل ۳-۱ مشاهده می شود، در مرحله اول فرد خبره به صورت دستی دانش خود را برای ایجاد مدلهای اولیه می دهد. در مرحله دوم تشخیص فعالیتها با استفاده از دانش ارائه شده در مرحله اول انجام می گردد اما اگر فعالیتی مدل نشده باشد آن را شناسایی نمی کند و خروجی این مرحله سلسله داده هایی است که توسط حسگرها ارسال شده اما فعالیت مربوط به آن ها شناسایی نشده اند. در مرحله سوم با استفاده از روش های مبتنی بر داده کاوی، خروجی مرحله دوم را تحلیل کرده و پروفایل شخصی هر کاربر و همچنین فعالیت های جدید را یاد می گیرد. حال بر اساس شباهت سلسله داده های دریافتی از حسگرها، فعالیت ها گروه بندی شده و چنانچه اعضای یک گروه از تعداد مشخصی بیشتر شود،

Meditskos⁹⁷

آن فعالیتهای شناسایی شده به بخش هستی شناسی سیستم اضافه می شوند. برچسبگذاری هر فعالیت و محل انجامش در سلسله فعالیتها به صورت دستی انجام می شود.

شکل ۳-۱: فرایند سه مرحلهای تکرارشونده ی مدل کردن فعالیتها در راهکار چن و همکاران [؟] برای غلبه بر مشکل ناکامل بودن و بهروز نبودن دانش فرد خبره، از ترکیب هستی شناسی و دسته بندهای بیز ساده، ماشین بردار پشتیبان و شبکه عصبی پرسپترون چند لایه ۶۴ استفاده کرده اند. از آنجایی که به دلیل خرابی حسگرها و یا تغییر شیوه انجام فعالیتها توسط کاربران سیستم دچار خطا و عدم قطعیت می شود، رودریگز و همکاران [؟] یک منطق فازی ۶۹ برای نمایش فعالیتها ارائه کردند که امکان مدل سازی دانش غیرقطعی و مبهم را دارد. به این صورت که بر خلاف منطق دودویی که در آن هر عبارت به غلط یا درست قابل ارزیابی است، از منطق فازی ۶۶ استفاده می کند که میزان درستی هر عبارت مقداری بین صفر تا یک است.

گایاتری^{۷۷} و همکاران [؟] از ترکیب هستی شناسی و شبکه منطق مارکوف^{۸۸} استفاده کردهاند. به این صورت که تی باکس به منطق مرتبه اول^{۹۸} تبدیل می شود و با استفاده از نمونه های موجود در ای باکس، وزن ها محاسبه می شوند تا به فعالیت ها در شبکه منطق مارکوف، وزنی اختصاص یابد و توالی احتمالاتی فعالیت ها را داشته باشند.

A. Sukor⁸

Multi-layer perceptron neural network ^{99}

Fuzzy $\mathrm{logic}^{\flat \Diamond}$

Fuzzy logic⁹⁹

Gayathri⁹

Markov logic network ^{9A}

First order logic⁹⁴

راهکار دیگری توسط ریبونی و همکاران [؟] مطرح شد که با استفاده از استنتاج روی هستی شناسی، همبستگی معنایی بین فعالیتها و نتایج رخداد هر یک استخراج می شود، سپس با استفاده از اطلاعات به دست آمده، فعالیت کاندید بعدی را شناسایی می کند. برخی فعالیتها الگوهای مشابهی دارند و سیستم های مطرح شده در تشخیص دقیق این فعالیتها ممکن است با مشکل مواجه شوند. در راهکار دیگر که توسط بتینی ۷۰ و همکاران [؟] مطرح شده است، شناسایی فعالیتها به کمک حسگرهای تلفن همراه انجام می شود و برای این منظور از یادگیری نیمه نظارتی ۷۱ و استنتاج مبتنی بر هستی شناسی و همچنین اطلاعات زمینه ای استفاده نی شود. در این راهکار داده های دریافت شده از حسگرها که با اطلاعات زمینهای نظیر مکان کاربر، طبق روابط معنایی تعریف شده در هستی شناسی همخوانی ندارند حذف شده و در گام آخر، اگر میزان اطمینان فعالیت کنونی را گرفته و اطمینان فعالیت کنونی را گرفته و به روز شدن است.

۳-۲-۳ جمعبندی

در این بخش، پژوهشهای انجام شده در حوزه مدلسازی و تشخیص فعالیتهای کاربران در خانههای هوشمند بررسی و از نظر نوع رویکرد در دریافت اطلاعات مورد نیاز دستهبندی شدند. مقایسه کلی پژوهشهای مطرح شده در جدول ۲-۲ قابل مشاهده است.

۳-۳ حفظ حریم خصوصی مبتنی بر سکوی نامعتمد

تاکنون پژوهشهای زیادی در جهت حفظ حریم خصوصی کاربر در حوزههای مختلف صورت پذیرفته است. مانند تحقیقاتی که در حوزه حفظ حریم خصوصی کاربر در داده کاوی^{۷۲}، انتشار اطلاعات، واکشی اطلاعات، و شبکههای ناامن صورت گرفته است. از منظر سکوهای اینترنت اشیاء نیز حفظ حریم خصوصی کاربر در ابعاد مختلف بررسی شده است مانند امنیت در محل ذخیره سازی دادهها، امنیت در واکشی، اعتبارسنجی دادههایی که در سکو ذخیره میگردد و حفظ محرمانگی دادههای کاربران در سرویس دهنده و یا سکوی نامعتمد [؟]. این موضوع بیانگر جنبههای امنیتی گستردهای است که کاربر را با تهدید مواجه می نماید.

راهکارهایی که در هر یک از حوزههای مورد اشاره ارائه شده است بعضاً قابل تعمیم به حوزههای دیگر هم هستند. برای مثال در حوزه داده کاوی (که بر ذخیره دادههای کاربران در طول زمان بر روی

Bettini^V

Semi-supervised learning^{VV}

Data mining^v

جدول ۳-۲: مقایسه کلی روشهای ترکیبی

چالشها									
دیتهای پیچیدگیهای		لدوديت	مح	محدوديتهاي		مح	راهكار	پژوهش	
شناسایی		راهکارهای راهکارهای شناسایی							
ماليت	ف	ور	دادەمح	,	حور	انشمح	د		
شناسايي فعاليتهاي همزمان	امكان حضور چند كاربر	ناکامل بو دن مدل ایجاد شده توسط روش های یادگیری	عدم امكان استفاده مجدد	شروع سرد	عدم توانايي در مواجهه با عدم قطعيت	عدم به روز شدن خودکار	ناكامل بودن دانش فرد خبره		
X	X	✓	✓	✓	X	✓	✓	یادگیری مبتنی بر دادهکاوی	چن و همكاران [؟، ؟]
X	X	✓	✓	✓	X	✓	✓	ماشین بردار پشتیبان و شبکه عصبی پرسپترون	عبدالصكور و همكاران [؟]
✓	✓	✓	✓	✓	✓	X	X	منطق فازى	رودریگز و همکاران [؟]
✓	X	✓	✓	✓	✓	X	X	شبكه منطق ماركوف	گایاتری و همکاران [؟]
✓	X	✓	✓	✓	X	X	X	روشهای آماری و شبکه منطق مارکوف	ريبوني و همكاران [؟]

سکوهای ابری و انجام استنتاجهای مربوطه و کلاسهبندیهای مورد نیاز، اشاره دارد) یکی از تکنیکهای حفظ امنیت کاربران، جلوگیری از استنتاجهای غیر ضروری با استفاده از آشفته سازی دادههای ذخیره شده در سکو است. همین راهبرد در برخی از راهکارهای حفظ حریم خصوصی کاربر در انتشار داده، به کار رفته است. ضمنا باید به این نکته نیز توجه داشت که پیاده سازی همه راهکارها، در اختیار کاربر نیست و در برخی راهکارها مستلزم همکاری سرویس دهنده، سکو و یا ارائه دهنده خدمات شبکه است. به طور مثال استفاده از رمزنگاری برای حفظ حریم خصوصی نیازمند همکاری بخشهای مختلفی در زیرساخت اینترنت اشیاء است ولیکن روشی مانند آشفته سازی داده ها می تواند توسط عوامل تحت اختیار کاربر انجام یذیر د.

بسیاری از پژوهشهای حفظ حریم خصوصی، با مدل تهدید سکوی نامعتمد انجام شده است که بر اساس راهکار، به دستههای مبتنی بر رمزنگاری، مبتنی بر کمینهسازی، مبتنی بر آشفتهسازی داده و مبتنی بر تولید رویداد جعلی تقسیم می شوند. در این مدل تهدید فرض می شود که داده های حساس همواره در معرض خطر قرار دارند همانطور که تعداد بسیاری حمله با استفاده از این داده های حساس انجام شده است [؟، ؟]. به دلیل متمرکز بودن سکوها و دسترسی به تمامی داده های حساس توسط سکوها، مهاجمین توجه ویژه ای به آنها می کنند. ضمن این که سکوها با داشتن دسترسی به تمامی اطلاعات خانه هوشمند و جمع آوری داده های محرمانه کاربر (که بعضا به آن نیاز ندارند)، می توانند از آنها برای اهدافی مانند تبلیغات یا فروش به شرکتهای دیگر استفاده کنند [؟، ؟]. راهکارهای ارائه شده در این حوزه را می توان به دسته های مختلفی تقسیم نمود که در ادامه به معرفی راهکارهای ارائه شده در هر دسته و تحلیل آنها پرداخته شده است.

۳-۳-۳ راهکارهای مبتنی بر رمزنگاری

یکی از روشهای حفظ حریم خصوصی در برابر سکوی نامعتمد، استفاده از یک یا چند روش رمزنگاری روی دادههاست به نحوی که تمامی دادهها از دید سکو پنهان شود.

شوتلر « همکاران [؟] سکویی دو بخشی به نام والنات به تعریف کردهاند که هیچ کدام دسترسی به داده های حساس بخش دیگر ندارند. در این روش از تلفیق محاسبه دو جانبه امن و محیط اجرای امن به ترتیب برای حفظ محرمانگی و صحت استفاده می شود. این پژوهش فقط مدل ارتباطی رویداد کنش را در نظر گرفته است و مدل ارتباطی رویداد محاسبه کنش را در نظر نمی گیرد.

در پژوهش دیگری، زاوالیشن ۷۵ و همکاران [؟] از طریق معرفی یک سکوی معتمد با معماری جدید به

 $[\]overline{\mathrm{Schoettler}^{\mathrm{VY}}}$

Walnut^v

Zavalyshyn^{Va}

نام پاترآی اتی ۷۶، سعی بر حفظ حریم خصوصی کاربر را دارند. این پژوهش مانند والنات از محیط اجرای امن استفاده کرده است. همچنین این پژوهش یک لایه محافظتی مبتنی بر خط مشی ارائه کرده است که کنترل جریانهای داده از دستگاهها تا سکو و حذف جریانهای نامطلوب از دید کاربر را بر عهده دارد.

در پژوهش دیگری، چیانگ^{۷۷} و همکاران [؟] معتقدند که سکو به کمک دادههای دریافتی، برای هر کاربر پروفایل اختصاصی درست میکند. دادههای ارسال شده توسط هر نرمافزار، استفاده یا عدم استفاده از دستگاهی خاص مانند دستگاه اندازه گیری قند خون و حتی عدم دریافت داده مورد انتظار از یک برنامه در زمان مشخص، اطلاعات حساسی هستند که سکو به آنها دسترسی دارد. برای مبهمسازی اطلاعات در این پژوهش دو راهکار $^{\rm VATAP}$ و $^{\rm ATAP}$ ارائه شده است. $^{\rm ATAP}$ اطلاعات وقوع یا عدم وقوع رخدادها را از سکو پنهان میکند. با استفاده از رمزنگاری انتها به انتها $^{\rm ATAP}$ ارائه می دهد، اطلاعات مالکیت را از سکو پنهان میکند. $^{\rm ATAP}$ علاوه بر انجام راهکارهایی که $^{\rm ATAP}$ ارائه می در مخفی نگه داشتن را نیز پنهان میکند. با استفاده رمزنگاری متقارن بین سرویس رویداد و کنش، سعی در مخفی نگه داشتن پروفایل کاربران دارد و داده ای که در اختیار سکو قرار میگیرد تنها به سرویس کنش تحویل داده می شود. این پژوهش نیز مانند پژوهش ژو $^{\rm ATAP}$ و همکاران [؟]، دستگاههایی که مستقیما و بدون واسط با سکو در ارتباط هستند را در نظر نگرفته است. در این پژوهش تنها الگوی رویداد کنش در نظر گرفته شده است در صورتی که ممکن است الگوی رویداد محاسبه کنش مورد استفاده باشد.

در پژوهش دیگری، چن و همکاران [؟] ^{۸۲}eTAP را معرفی کردهاند. سکوی معرفی شده محاسبات مورد نیاز را روی دادههای رمز شده انجام داده و قابلیت استنتاج از نتیجه ی محاسبات را ندارد. در مدل تهدید این پژوهش مهاجم ممکن است فعال باشد. ضعف این پژوهش عدم پنهانسازی وقوع یا عدم وقوع رخدادهاست که علی رغم رمزنگاری، توسط مهاجم قابل تشخیص است.

۳-۳-۳ راهکارهای مبتنی بر کمینهسازی

در روشهای ارائه شده مبتنی بر کمینه سازی، به طور کلی در خروجی سیگنالهای سری زمانی حسگرهای یک خانه هوشمند، بخش مربوط به فعالیتهای حساس کاربر حذف می گردد و به جای آشفته سازی، خروجی برش می خورد. برای مثال در یکی از راهکارهایی که در این دسته قرار می گیرد انتشار جریان زمینه کاربر برای حفظ حریم خصوصی وی به انتخاب کاربر منقطع می گردد و در هر زمینه جدید، در مورد انتشار و یا

PatrIoT^{v9}

Chiang^{VV}

Obfuscated Trigger-Action Platform $^{\forall \wedge}$

Anonymous Trigger-Action Platform^{V4}

End-to-End[^]

Xu^Λ

Encrypted Trigger Action Platform^{AY}

عدم انتشار اطلاعات تصمیم گیری می شود [؟]. به عنوان مثالی در این حوزه، فرض کنید که کاربر مایل باشد که از سرویس ساکت شدن زنگ موبایل خود هنگامی که در جلسه کاری است استفاده کند اما در لحظات دیگر تمایلی نداشته باشد که سرویس دهنده از شرایط محلی که وی در آن حضور دارد مطلع شود و مثلاً متوجه نشود که کاربر در خانه است، در حال رانندگی کردن است و یا در حال قدم زدن است.

روش کمینهسازی شناسایی فعالیتهای حساس کاربر را برای مهاجم دشوار مینماید اما همچنان فاصلههای زمانی انجام فعالیتهای حساس کاربر و در مواردی حتی شناسایی خود فعالیتها را برای مهاجم میسر مینماید. مثالهای گوناگونی در این حوزه وجود دارند که چگونگی نشت اطلاعات محرمانه از روی دادههای غیر محرمانه را به کمک روشهای مهندسی اجتماعی و یا مدلسازی رفتار کاربر در طول زمان توسط مهاجم (به کمک مدل زنجیره مارکوف) را نشان میدهند [؟]. در ضمن با حذف بخشی از سری زمانی مربوط به سیگنالها، بخشی از اطلاعات مربوط به فعالیتهای غیرحساس کاربر نیز ممکن است حذف شود و به این ترتیب از کارایی دادههای ارسالی به سکوهای اینترنت اشیاء کاسته میشود. همچنین تکنیکهای کمینهسازی که بخواهند تحلیل کاملی را روی داده قبل از ارسال آن انجام دهند ممکن است که با مشکلات پردازشی و تجربه بد کاربری روبرو شوند. مشکل دیگر روشهای کمینهسازی این است که برای دریافت برخی سرویسها (مثلا اتوماسیون امور با استفاده از برنامههای اینترنت اشیاء) لازم است که دادههایی به سکو الزاما ارسال شود که از دید کاربر بخشی از آنها حساس و محرمانه است. لذا یک تعارض بین دریافت سرویس از سکوی اینترنت اشیاء و حفظ حریم خصوصی پیش میآید که این دسته از روشها قادر به رفع این تعارض نیستند و باید از روشهای دیگری برای حفظ حریم خصوصی استفاده کرد.

ژو و همکاران [؟] ارتباط بین سکوی اسمارت تینگز و سکوهای شخص ثالث مانند ایفت را بررسی کردهاند و به این نتیجه رسیدهاند که سکوی شخص ثالث به اطلاعات زیادی دسترسی دارد که به نوعی نقض حریم خصوصی کاربر محسوب می شود. در این پژوهش با استفاده از ماژولی به نام ۴۵-۳۳۸ برای مبهمسازی الگوی اطلاعات دریافتی، اطلاعات جعلی ایجاد می شود. همچنین در مواردی که سکو برای کنش، نیاز به اطلاعات دقیق ندارد، داده های تقریبی و دستکاری شده برای سکو ارسال می گردد. مهمترین چالش این پژوهش این است که سکوی اسمارت تینگز مورد اعتماد فرض شده و فقط سکوی ثالث نامعتمد است.

در پژوهشی دیگر، چی^{۸۴} و همکاران [؟] سیستم کنترل جریان دادهای به نام پیفایروال^{۸۵} معرفی کردهاند. این ابزار ابتدا کد برنامه ی اینترنت اشیاء در هر دستگاه را بررسی کرده و سپس داده ی مورد نیاز برای ارسال رویدادهای هر یک را استخراج میکند. با این کار تنها دادههای مورد نیاز به سکو ارسال شده و از ارسال

Filter & Fuzz^{^^}

Chi[^]

PFirewall^A

دادههای اضافی جلوگیری می شود. مزیت این ابزار آن است که نیازی به تغییر سکو، هاب و یا دستگاهها نیست و ابزار پی_فایروال بین هاب و سکو قرار می گیرد. همانطور که در بخش ۲-۴ گفته شد برخی دستگاهها مستقیما با سکو در ارتباط هستند و این پژوهش این دسته از دستگاهها را در نظر نگرفته است. همچنین ممکن است کد برنامه ی اینترنت اشیاء در تمامی دستگاهها در دسترس نباشد و پی فایروال قادر به استخراج اطلاعات مورد نیاز نباشد.

در پژوهشی دیگر، چن و همکاران [؟] با ارائه مین تپ ^{۸۶} کارایی روش کمینه سازی را افزایش دادند. در این پژوهش کاربر قواعد را تعریف کرده و سپس با پردازش روی این قواعد، اطلاعات کمینه سازی استخراج شده و به همراه قواعد به سکو ارسال می شود. هنگام رخداد رویداد، خصیصه های آن به همراه کمینه ساز به سرویس دهنده ارسال شده و اطلاعات اضافه از رویداد حذف شده و سپس به سکو ارسال می گردد. این راهکار کارایی بالا و سربار قابل قبولی دارد اما نیاز به اعمال تغییرات سمت سرویس دهنده است.

راهکار دیگری که مبتنی بر کمینه سازی ارائه شده است، استفاده از نگاشت ۱۸ است که در این روش ها به کمک اعمال محدودیت ها بر روی سری های زمانی، سری های زمانی جدیدی از خروجی حسگرها ایجاد می گردد [؟]. و غالباً اطلاعات سری زمانی اولیه حسگرها به فضای حالتی با ابعاد کوچکتر نگاشت می گردد تا از میزان اطلاعاتی که به همراه دارد کاسته شود. در این روش به جای ارسال سری زمانی با ابعاد بالا (مثلا یک حسگر مربوط به سیستم تهویه مطبوع ممکن است ویژگی هایی مانند وضعیت عملکرد فعلی، شدت فن، و دمای محیط را ارسال نماید)، فقط بخشی از ویژگی های اصلی از خروجی حسگرها استخراج شده و ارسال می شود به نحوی که داده ها فقط برای استنتاج فعالیت های غیر حساس مفید واقع شود. در یکی از راهکارهایی که در این دسته پیشنهاد شده است، داده های کاربر قبل از ارسال، پیش پردازش می گردد تا فقط داده های کاربر قبل اگر تجهیزی برای شناسایی حرکت در خانه استفاده می گردد، برای استنتاج این موضوع که آیا شخصی در خانه حضور دارد یا خیر نمی تواند مورداستفاده قرار گیرد. در این راهکار از یک ماژول استخراج کننده ویژگی به کمک شبکه عصبی استفاده شده است تا با کمک تکنیکهای کاهش ابعاد، ساختار داده اصلی حفظ شود و فقط آنچه لازم نیست حذف گردد و این امر با کم کردن فاصله معنایی ویژگی های مربوط به هم و افزایش فاصله معنایی ویژگی های غیرمرتبط با هم صورت می گیرد. مثلا جنسیت کاربر توسط سکو شناسایی می شود اما تصویر وی شناسایی نمی گردد [؟].

قسمت دشوار استفاده از راهکار نگاشت، انتخاب بهترین مجموعه کوچک ویژگی به خصوص در روشهای متکی بر یادگیری ماشین است که بتواند یک توازن منطقی بین کارایی دادههای ارسالی و حفظ حریم خصوصی ایجاد نماید. در راهکار دیگری که در این دسته ارائه شده است دادههای مربوط به سری

 $[\]min TAP^{\Lambda 9}$

 $[\]mathrm{Mapping}^{\Lambda V}$

زمانی در هر مقطع از زمان طی یک فرآیند آماری به صورت تصادفی نگاشت میگردد و این نگاشت به نحوی صورت میگیرد که کاربردپذیری خروجی را به صورت حداکثری نگاه دارد. هدف از انجام این نگاشت این است که نمونههای داده سری زمانی در طول زمان مستقل از هم بشوند و همبستگی خود را از دید مهاجم بیرونی مخفی نمایند [؟]. چالشی که در این دسته از راهکارها وجود دارد این است که ممکن است برخی از سرویسهای سکوها، با سیگنالهایی که ویژگیهای اصلی آنها تغییر یافته است نتوانند کار کنند. در ضمن در این روش اصلا نمی توان تضمین نمود که هر ویژگی در مجموعهای که انتخاب شده است تنها حاوی اطلاعات یک فعالیت حساس را به همراه نداشته باشد.

۳-۳-۳ راهکارهای مبتنی بر آشفتهسازی

در این روش هدف ارسال داده تفییریافته است به شکلی که کاربر بتواند سرویسهای دلخواه خود را از سکو یا سرویس دهنده دریافت نماید و در عین حال عدم قطعیت داده تضمین گردد [؟]. منظور از عدم قطعیت داده این است که از روی دادههای آشفته، ساخت اصل دادهها میسر نباشد.

تنوع راهحلها و چالشها در این دسته از راهکارها زیاد است و بررسیهای متعددی در این خصوص صورت گرفته است برای مثال مطالعاتی در خصوص اعمال انواع مختلف نویز به دادههای سری زمانی حسگرها، مانند اعمال نویز تصادفی با الگوریتمهای مختلف [؟، ؟]، اعمال نویزی که با سری زمانی اصلی همبستگی دارد [؟]، اعمال نویز در کنار فشردهسازی سیگنال اولیه [؟]، و یا اعمال نویز با توجه به حفظ فاصله اقلیدسی سیگنالهای حسگرهای مشابه از کاربران مختلف [؟] صورت گرفته است و مزایا و معایب هر روش پیشنهادی با توجه به معیارهایی که برای اندازهگیری حفظ حریم خصوصی کاربر و کاربردپذیری سیگنال تعریف شده اندازهگیری شده است.

در کنار این راهکارها، روشهای متعددی نیز برای بازسازی دادههای اولیه از روی دادههای آشفته سازی شده پیشنهاد شده است که نقاط ضعف استفاده از این راهکارها را به چالش کشیده است [؟، ؟، ؟]. به طور خلاصه در مورد این راه حلها می بایست گفت که میزان نویز اعمال شده به سیگنال اولیه، قابلیت کاربرد پذیری سیگنال (منظور امکان استفاده کاربر از سرویسهای دلخواه) را به شدت تحت تاثیر قرار می دهد و حتی ممکن است اصل داده ها را تخریب نماید. بسیاری از راهکارهای این دسته شناسایی فعالیت های حساس کاربر را برای مهاجم با دشواری مواجه می کنند اما عدم قطعیت داده را تضمین نمی کنند.

راهکار دیگری برای آشفته سازی داده، استفاده از جایگزینی ۸۰ است. در این روش، بخش حساس سری های زمانی با داده های غیر حساس جایگزین می گردد. برای مثال در یکی از رویکردهایی که در این دسته Replacement ۸۰

ارائه شده است [؟] به کمک تکنیکهای یادگیری ماشین، رفتارهای حساس کاربر با رفتارهای غیرحساس جایگزین میگردد. در این راهکار فعالیتهای کاربر به دو گروه سفید (غیر حساس) و سیاه (حساس) تقسیم میگردد. منظور از رفتارهای حساس کاربر رفتارهایی هستند که برخی از حالات روانشناسی کاربر مانند وجود استرس از آنها قابل استخراج است. شبکه پویای بیزین پیشنهادی در این روش، آموزش می بیند و در مرحله اول برای شناسایی بلاکهای حساس کاربر در سیگنالهای خروجی استفاده میگردد. سپس در مرحله بعد برای انتخاب بخشهایی که می بایست جایگزین بلاکهای حساس گردد، استفاده میگردد. البته با حفظ این محدودیت که طول بلاکهایی که حذف میگردد با طول بلاکهایی که جایگزین میگردد مساوی باشد. در این راهکار توسط ماژولی سیگنال خام ورودی به سیگنالی مبتنی بر ویژگیهای رفتاری تبدیل می شود و با حذف رفتارهای حساس تعدادی حفره باقی می مانند که می بایست توسط رفتارهای غیرحساس پر شوند و جایگزینی به نحوی صورت میگیرد که به تداوم جریان سیگنال لطمه وارد نشود. برای جایگزینی رفتارها از یک پایگاه داده نگاشت رفتاری با طولهای زمانی مختلف استفاده میگردد. این راهکار به صورت برون خط عمل می کند یعنی قبل از تصمیم گیری برای جایگزینی، اطلاعات سری زمانی فعالیت کاربر می بایست در دسترس باشد.

به عنوان مثالی دیگر از راهکارهای این دسته به راهکار ارائه شده در پژوهش آقای ملک زاده [؟] می توان اشاره کرد که در آن یک شبکه عصبی آموزش دیده به نام خودرمزگذار ۲۹ جایگزینکننده، عملی مانند رفع نویز انجام می دهد و الگوریتم جایگزینی فعالیتهای حساس با فعالیتهای غیرحساس را انجام می دهد به نحوی که امکان تشخیص و استنتاج فعالیتهای حساس از بین می رود. داده ها در این راهکار به سه دسته سیاه (حساس)، خاکستری (غیر حساس است و استنتاج این رفتار برای کاربر مهم نیست) و سفید (غیر حساس است و استنتاج این رفتار برای کاربر مهم می شوند. در هر سری زمانی حساس است و استنتاج این رفتار برای کاربر دپذیر است) تقسیم می شوند. در هر سری زمانی و بازه ی دلخواه، الگوریتم مطرح شده با در نظر گرفتن کاربردپذیری از بعد دریافت سرویسهای مد نظر کاربر از سکو، داده هایی از لیست سیاه را با خاکستری جایگزین می کند. در این راهکار اثبات می شود که مهاجم بدون داشتن داده های مورد استفاده برای تعلیم لیست خاکستری، امکان تشخیص داده های دلخواه را ندارد و از کاربردپذیری داده های ارسالی به سکوهای اینترنت اشیاء برای دریافت سرویسهای دلخواه کاسته نه شود.

۳-۳-۳ راهکارهای مبتنی بر تولید رویدادهای جعلی

در پژوهشهای مبتنی بر تولید رویداد جعلی، برای حفظ حریم خصوصی کاربر، به جای حذف، تغییر

یا پنهانسازی داده، از اضافه کردن دادههای جعلی برای گمراه کردن سکو استفاده می شود. تولید و ارسال دادههای جعلی در این پژوهشها به نحوی است که سکو امکان تمایز این دادهها با دادههای واقعی را نداشته باشد و از طرفی کنشهای سکو در جواب رویدادهای جعلی اعمال نشود.

در پژوهش ژو و همکاران [؟] الگوهای آماری باعث نقض حریم خصوصی می شود و برای عدم استنتاج سکو، تعدادی رویداد جعلی با برچسب مشخص ارسال می شود و از آنجایی که سکو قادر به تمایز میان رویدادهای جعلی و حقیقی نیست، کنشهای مرتبط را ایجاد می کند. در آخر، با توجه به برچسب هر رویداد و وابستگی کنشها به رویدادها، کنشهای ناشی از رویدادهای جعلی تشخیص داده شده و کنار گذاشته می شوند.

در پژوهش چیانگ و همکاران [؟]، محرمانگی دادههای ارسالی به سکو تضمین شده است اما در بسیاری از موارد، وقوع یا عدم وقوع یک رویداد، یک دادهی حساس به شمار میآید. برای پنهان کردن این اطلاعات، از رویکرد تولید رویداد جعلی استفاده شده است که به صورت متناوب، در بازههای زمانی مشخص، هر دستگاه اینترنت اشیاء، دادههای جعلی و حقیقی را با هم به سکو ارسال میکند.

اقوامیپناه و امینی ۱۹ [؟] برای فریب مهاجمی که با استفاده از شبکه عصبی LSTM اقدام به استنتاج فعالیتهای کاربر میکند، راهکاری بر اساس تولید رویدادهای جعلی ارائه کردهاند ۱۴ در این پژوهش با استفاده از نمونه خصمانه ۹۳ و تولید رویدادهای جعلی در بازههای زمانی مشخص، جلوی استنتاج مهاجم گرفته می شود. همچنین، کنشهایی که در نتیجهی رویدادهای جعلی دریافت می شود کنار گذاشته می شود تا کاربردپذیری خانه هوشمند کاهش پیدا نکند. هرچند این پژوهش در ابتدا فرض را بر استفادهی سکو از شبکه عصبی LSTM برای استنتاج فعالیتهای کاربر قرار داده است؛ ولیکن در ادامه با بررسی قابلیت انتقال پذیری، امکان موثر بودن نمونههای خصمانه تولید شده در به اشتباه انداختن دسته بندهای مبتنی بر روشهای دیگر را با انجام آزمایشهای عملی به اثبات رسانده است. یکی از ضعفهای این پژوهش این روشهای دیگر را با انجام آزمایشهای عملی به اثبات رسانده است. یکی از ضعفهای این پژوهش این امکان تشخیص و شناسایی رویدادهای جعلی تولید شده با این روش و حذف آنها وجود خواهد داشت. امکان تشخیص و شناسایی دفاعی [؟] در مقابل نمونههای خصمانه است که موجب ناکارآمد شدن این ضعف دیگر، وجود روشهای دفاعی [؟] در مقابل نمونههای خصمانه است که موجب ناکارآمد شدن این راهکار در برابر مهاجم هوشمند می شود.

۹۰ آزمایشگاه امنیت داده و شبکه، دانشگاه صنعتی شریف

Long-Short Term Memory⁴

^{9۲} مقاله یژوهش تا زمان نگارش این مطلب منتشر نشده است.

Adversarial example 47

۳-۳-۵ جمعبندی

در این بخش پژوهشهای حفظ حریم خصوصی مبتنی بر سکوی نامعتمد بررسی شد که اکثرا نیاز به تغییر سکو و دستگاهها دارند که سبب مشکل در استفاده شده است. در جدول $^{-7}$ می توان مقایسه کلی این روشها را مشاهده کرد.

جدول ٣-٣: مقايسه كلى روش هاى حفظ حريم خصوصى مبتنى بر سكوى نامعتمد

فصل ۴

راهكار ييشنهادي

همانطور که در فصل ۳ مشاهده کردیم، پژوهشهای زیادی در زمینه حفظ حریم خصوصی در خانه هوشمند انجام شده است اما هر یک نواقصی داشتند. راهکار پیشنهادی این پژوهش، استفاده از تولید رویداد جعلی بر پایه هستی شناسی مبتنی بر زمینه به صورت خاصدامنه برای خانههای هوشمند است تا سکوی نامعتمد، امکان تمایز بین دادههای حساس کاربر و دادههای جعلی را نداشته باشد. این رویدادهای جعلی با استفاده از هستی شناسی که با استفاده از روش دانش محور توسط فرد خبره به برنامه داده شده است، تولید می شوند.

۱-۴ توصیف اجمالی

راهکار ارائه شده با توجه به دسته بندی بخش ۱-۱ یک هستی شناسی مبتنی بر زمینه ارائه می دهد. هستی شناسی در این راهکار شامل نقشه ی خانه هوشمند، موقعیت موجودیتها (اشیاء و انسانها) و حالت آنها، فعالیتهای کاربر و شروط و نتایج هر فعالیت و همچنین فعالیتهای احتمالی آتی بعد از هر فعالیت می باشد. بنابراین، هستی شناسی در این راهکار یک هستی شناسی مبتنی بر زمینه بوده که به صورت خاص دامنه برای خانه های هوشمند طراحی شده است.

مدل سازی اطلاعات در این راهکار با توجه به دسته بندی در بخش ۲-۲، با استفاده از روش دانش محور می باشد زیرا فرد خبره با دانش خود اطلاعات کامل خانه، موجودیتها و فعالیت کاربران را داشته و به برنامه می دهد. در این روش شروع سرد نخواهیم داشت و داده ها قابلیت استفاده مجدد دارند زیرا در صورت نیاز به استفاده مجدد، تنها بخش کمی از هستی شناسی نیاز به تغییر دارد. برای مثال در صورت تغییر منزل توسط کاربران، تنها بخش نقشه خانه و موقعیت موجودیتها در هستی شناسی عوض شده و سوابق فعالیتهای کاربر در هستی شناسی ثابت می ماند. توجه شود که این راهکار دچار مشکل ناکامل بودن دانش فرد خبره

نمی شود چرا که برای تولید فعالیتهای جعلی، نیازی به آگاهی از تمامی فعالیتهای کاربر نداریم و تنها با داشتن فعالیتهای روزانه و پرتکرار کاربران، امکان تولید سلسله فعالیت جعلی برای برنامه فراهم است.

در این پژوهش برای حفظ حریم خصوصی در برابر سکوی نامعتمد، با توجه به دستهبندی در بخش ۳-۳، از راهکار مبتنی بر تولید رویداد جعلی استفاده شده است. با استفاده از هستی شناسی مبتنی بر زمینه که شامل سلسله فعالیتهای کاربران و توالی احتمالی هر دو فعالیت است، برای گمراه کردن سکوی نامعتمد در این پژوهش سلسله فعالیت جعلی مبتنی بر هستی شناسی تولید شده که از دید سکو قابل تمایز نباشد. توجه شود که مانند پژوهش ژو و همکاران [؟]، رویدادهای جعلی با برچسب ارسال می شود و کنشهای مربوط به رویدادهای جعلی کنار گذاشته می شوند.

۲-۴ مدل تهدید

در این پژوهش، سکوی اینترنت اشیاء صادق ولی کنجکاو فرض شده است و دسترسی به تمامی رویدادهای ارسال شده از حسگرهای خانه هوشمند را داشته و به طور کامل آنها را به همراه زمان دریافت داده از حسگر، ذخیره میکند. این ذخیرهسازی برای آن است که در صورت دریافت سلسله فعالیت جدید کاربران، دادههای ذخیره شده را با دادهی دریافت شده مقایسه کرده و در صورت شباهت بیش از حد، مشکوک به جعلی بودن سلسله فعالیت دریافتی شود.

همچنین سکو به هستی شناسی کامل خانه دسترسی داشته و از موقعیت و حالات موجودیتها، روابط و همبستگیهای بین آنها (ناشی از انواع کانالهای ارتباط دهنده)، متغیرهای محیطی و احتمال سلسله فعالیتهای مختلف کاربران برای تشخیص واقعی و یا جعلی بودن رویدادها استفاده میکند.

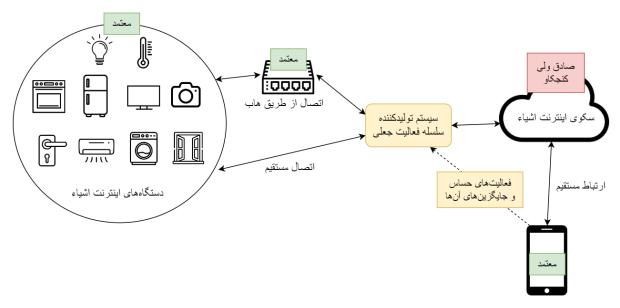
برای آن که سکو مشکوک به جعلی بودن یک سلسله فعالیت نشود، نیاز است تا تولید آن سلسله فعالیت با توجه به هستی شناسی خانه انجام شده و برای یکسان نبودن هر دو سلسله از فعالیتهای جعلی، ریز فعالیتهای انجام شده و همچنین فواصل زمانی بین انجام فعالیتها، به صورت تصادفی انتخاب شده تا سکو با مقایسهی سلسله فعالیت با دادههای قبلی، متوجه شباهت زیاد بین آنها نشود.

۳-۴ راهکار پیشنهادی

راهکار ارائه شده در این پژوهش، به حفظ حریم خصوصی کاربران در برابر سکوی نامعتمد بر اساس ترجیحات حریم خصوصی کاربر میپردازد. در ادامه به بررسی معماری این راهکار خواهیم پرداخت.

۲-۳-۴ معماری کلان

ابزار مبتنی بر راهکار پیشنهادی این پژوهش مطابق شکل ۱-۱، بین هاب و سکوی اینترنت اشیاء قرار دارد که هر کاربر، فعالیتهای حساس خود و همچنین فعالیتهای جعلی جایگزین را اعلام کرده است تا در صورت انجام آن فعالیتهای حساس، سلسله فعالیت جعلی مبتنی بر نیاز کاربر تولید شود. هر فعالیت موجود در سلسله فعالیت جعلی تولید شده توسط ابزار مبتنی بر راهکار پیشنهادی، در زمان مشخص، رویداد مورد نیاز را از جانب حسگر مربوطه به سکو ارسال میکند.

شكل ٢-١: محل استقرار سيستم توليدكننده سلسله فعاليت جعلى

از طرفی، زمانی که سکو دستور کنشهای مورد نیاز برای رویدادهای دریافتی را ارسال میکند؛ ابزار مبتنی بر راهکار پیشنهادی، تمامی کنشها را بررسی کرده و هر کنش که در جواب رویدادی با برچسب جعلی آمده باشد را کنار میگذارد تا کارایی خانه هوشمند کاهش پیدا نکند.

کاربر برای تولید سلسله فعالیت جعلی دلخواهش، یکی از دو نوع ورودی مبتنی بر فعالیت و مبتنی بر نتیجه را به عنوان ورودی به ابزار مبتنی بر راهکار پیشنهادی می دهد. حال ابزار مبتنی بر راهکار پیشنهادی، یک سلسله فعالیت جعلی تولید می کند که فعالیت جعلی مدنظر کاربر در آن وجود داشته باشد.

از طرفی اگر درخواست کاربر، تولید سلسله فعالیت جعلی بر اساس نتیجه باشد، ابزار مبتنی بر راهکار پیشنهادی در ابتدا تمامی فعالیتهای منتهی به آن نتیجه را پیدا کرده و سپس بر اساس یکی از آن فعالیتها یک سلسله فعالیت جعلی تولید میکند که آن فعالیت را شامل باشد و نتیجهی مدنظر کاربر از فعالیت مذکور گرفته شود. به عنوان مثال زمانی که ترجیح کاربر تولید سلسله فعالیت جعلی مبتنی بر نتیجهی «افزایش نور محیط» است؛ نرمافزار ابتدا فعالیتهای «باز کردن پنجره» (به شرط روز بودن) و «روشن کردن تلویزیون» پیدا کرده، سپس، به صورت تصادفی، یکی از آنها را انتخاب کرده و بر اساس آن فعالیت، یک سلسله

فعاليت جعلى شامل فعاليت انتخاب شده توليد ميكند.

خروجی هر بار اجرای ابزار مبتنی بر راهکار پیشنهادی، یک سلسله فعالیت جعلی بوده که هر یک در زمان خاصی باید از جانب حسگر مربوطه به سکو ارسال شوند. به طور مثال یک سلسله فعالیت جعلی شامل «باز کردن درب پذیرایی در زمان ۱۰:۴۰:۰۱۰۰ » و «روشن کردن کولر در زمان ۱۰:۴۰:۰۲۰۰ » است که بدین معناست که در زمان ۱۰:۴۰:۰۱۰۰ کاربر درب پذیرایی را باز کرده و در زمان ۱۰:۴۰:۰۱۰۰ کولر را روشن میکند. ابزار مبتنی بر راهکار پیشنهادی برای این سلسله فعالیت جعلی، در زمان ۱۰:۴۰:۰۱۰ روشن رویداد باز شدن درب پذیرایی را از جانب حسگر درب پذیرایی به سکو ارسال میکند؛ سپس رویداد روشن شدن کولر را در زمان ۱۰:۴۰:۰۲:۰۰ ، یعنی یک و نیم ثانیه پس از باز شدن درب پذیرایی، از جانب کولر به سکو ارسال میکند؛

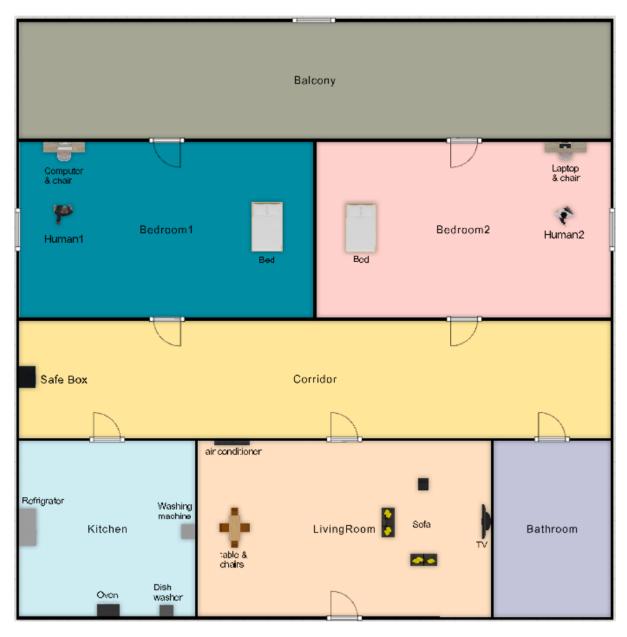
۴-۴ مدلسازی

برای مدلسازی جامع و کامل در برنامه ی این پژوهش، نیاز به هستی شناسی مبتنی بر زمینه به صورت خاصدامنه برای خانه هوشمند داریم و سپس با استفاده از این هستی شناسی اقدام به تولید سلسله فعالیت جعلی می نماییم.

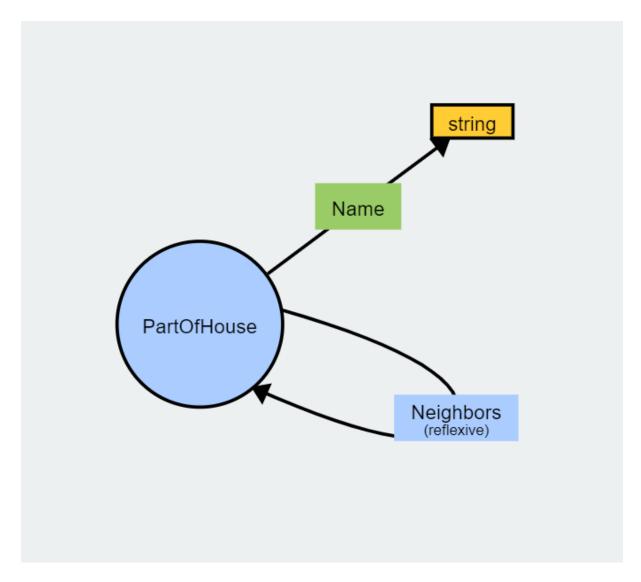
۲-۴-۴ هستی شناسی

در این پژوهش، هستی شناسی که با دانش فرد خبره به صورت دانش محور داده شده است؛ در چند بخش مختلف قرار می گیرد که در ادامه به توضیحات هر بخش خواهیم پرداخت.

خانه هوشمند: همانطور که در شکل ۲-۲ قابل مشاهده است، نقشه ی خانه هوشمند توسط فرد خبره تعریف شده است. هر بخش شامل نام و لیست بخشهایی از خانه هوشمند است که به طور مستقیم به به بخش مورد نظر متصل هستند (به عنوان مثال اتاق خواب، به طور مستقیم به راهرو و بالکن متصل است). استفاده از نقشه ی خانه در این پژوهش طوری تعریف شده است که با تغییر نقشه ی خانه، نیازی به تغییر دیگری در برنامه نخواهیم داشت و عملکرد برنامه تحت تاثیر قرار نخواهد گرفت. هستی شناسی تعریف شده برای خانه هوشمند، در شکل ۲-۳ قابل مشاهده است. در این هستی شناسی هر بخش خانه هوشمند مانند آشپزخانه، راهرو، پذیرایی، بالکن، دستشویی و اتاق خوابها و همچنین همسایگان هر کدام، توسط فرد خبره مشخص شده اند.

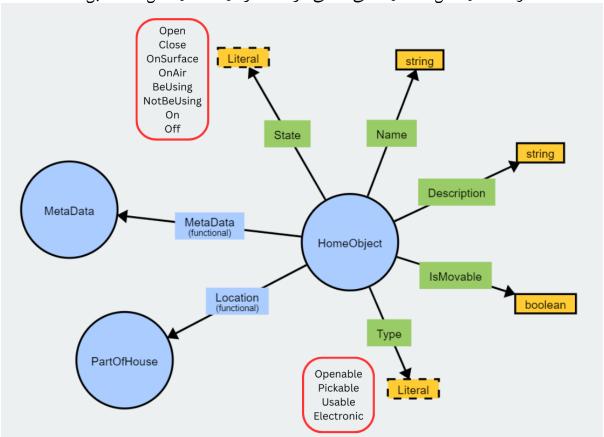

شكل ٢-٢: نمونه نقشه خانه هوشمند

شکل ۴-۳: هستی شناسی بخشهای خانه هوشمند

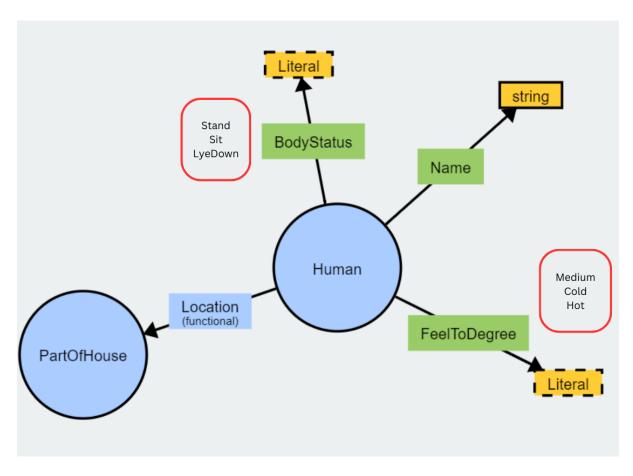
• موجودیتها: در هستی شناسی که توسط فرد خبره به برنامه داده می شود، موقعیت و حالت اولیه برای تمامی موجودیتها (انسانها و اشیاء که حسگر دارند) فراهم می شود. در صورتی که در سلسله فعالیتهای جعلی، موقعیت یا حالت یک موجودیت تغییر کند، این تغییر در پایگاه داده ذخیره می شود تا سلسله فعالیتهای بعدی بر اساس اطلاعات جدید موجودیتها باشد تا از دید سکوی نامعتمد، تناقضی در داده ها رخ ندهد اما کنشهای مربوط به تمامی رویدادهایی که با برچسب جعلی به سکو ارسال شده اند، کنار گذاشته می شوند تا بهره وری خانه هو شمند کاهش پیدا نکند. هستی شناسی اشیاء خانه هو شمند در شکل ۲-۴ و هستی شناسی افراد حاضر در خانه در شکل ۲-۵ قابل مشاهده است.

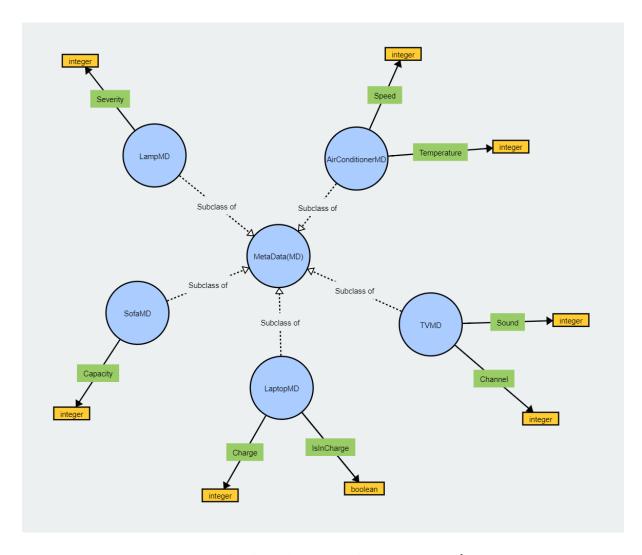
شكل ٢-٤: هستى شناسى اشياء خانه هو شمند

همچنین هستی شناسی فراداده های اشیاء خانه هوشمند در شکل *-\$ قابل مشاهده است. هر یک از اشیاء خانه هوشمند حداکثر یکی از این فراداده ها را در هستی شناسی خود دارند تا با استفاده از آنها شروط هر یک از اشیاء به طور دقیق تر بررسی شود و تغییر حالت آن به طور دقیق تر اعمال شود.

• شرایط محیطی: برای دخیل کردن شرایط محیطی مانند میزان نور، دما، صدا و ... در تولید سلسله فعالیتهای جعلی، مقدار اولیه برای اجزای محیط در دانش اولیهی برنامه قرار دارد. توجه شود که تاریخ و ساعت به عنوان یک متغیر محیطی در تولید سلسله فعالیت جعلی دخیل بوده اما در هستی شناسی اولیه قرار ندارد چرا که متغیر زمان به صورت خودکار مقدار میگیرد. استفاده از این

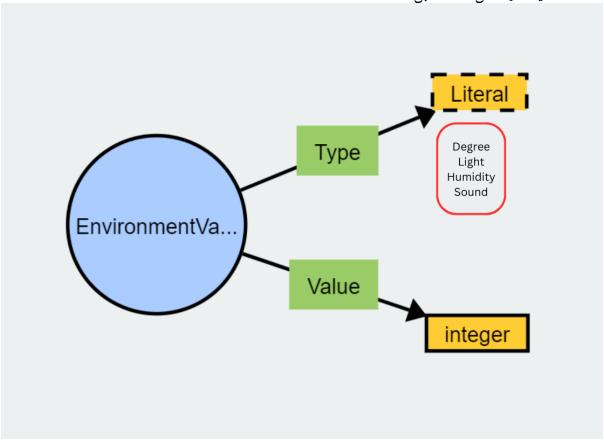

شکل ۴-۵: هستی شناسی افراد حاضر در خانه هوشمند

شكل ٢-٤: هستى شناسى فرادادههاى اشياء خانه هوشمند

اجزای محیط کمک به واقعی به نظر رسیدن سلسله فعالیتهای جعلی خواهد کرد. به عنوان مثال زمانی که پنجره باز می شود، حسگر سنجش نور محیط، در ساعاتی که خورشید در آسمان است، رویداد افزایش نور محیط را ارسال می کند. پس زمانی که به صورت جعلی ارسال رویداد باز شدن پنجره را به حسگر مربوطه ارسال می کنیم، برنامه با توجه به ساعت شبانه روز تصمیم به ارسال یا عدم ارسال رویداد افزایش نور محیط توسط حسگر سنجش نور می گیرد. هستی شناسی مربوط به اجزای محیط در شکل V-V قابل مشاهده است.

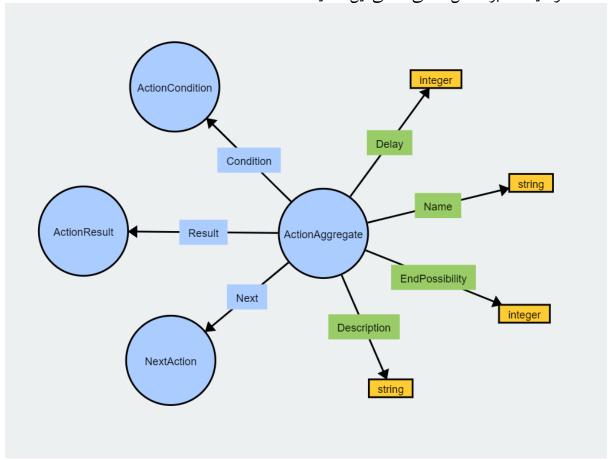

شكل ٢-٧: هستى شناسى اجزاى محيط خانه هوشمند

• فعالیت: هر فعالیت کاربر به صورت سابقه ی مختص به آن کاربر در هستی شناسی اولیه توسط فرد خبره داده می شود که فعالیت ها شامل شروط مورد نیاز برای انجام به صورت جعلی (به عنوان مثال حضور در پذیرایی برای «روشن کردن تلویزیون»)، نتایج اعمال شده پس از ارسال رویداد جعلی یک فعالیت به سکو (به عنوان مثال کاهش دمای محیط پس از «روشن کردن کولر») و فعالیت های احتمالی انجام شده توسط کاربر پس از انجام یک فعالیت مشخص (به عنوان مثال پس از «ورود به پذیرایی»، «روشن کردن کولر» با احتمال ۷۰% و «نشستن روی مبل» با احتمال ۲۰% انجام می شود) است که نحوه مدل سازی احتمال توالی فعالیت ها را در بخش ۴-۲-۲ توضیح خواهیم داد. توجه شود که هر فعالیت با احتمالی مشخص با توجه به سوابق کاربر، می تواند آخرین فعالیت یک

سلسله فعالیت جعلی باشد و لزوما نیاز به ادامه در تولید سلسله فعالیت جعلی با توجه به فعالیت احتمالی بعدی نداریم. هستی شناسی کلی فعالیت ها در شکل * قابل مشاهده است.

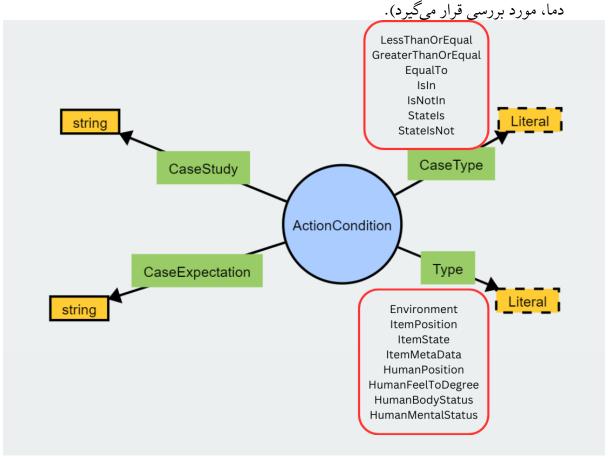
به عنوان مثال در فعالیت «روشن کردن تلویزیون» به عنوان ActionAggregate، حضور در پذیرایی یکی از شروط انجام آن (ActionCondition)، تغییر وضعیت تلویزیون به حالت روشن یکی از نتایج انجام آن (ActionResult)، افزایش یا کاهش صدای تلویزیون یکی از فعالیتهای احتمالی بعدی (NextAction)، "روشن کردن تلیویزیون" نام آن، تاخیر برابر ۴ ثانیه، احتمال ۵۰ درصد بودن فعالیت نهایی و "روشن کردن تلویزیون به صورت دستی توسط افراد حاضر در خانه" به عنوان توضیحات بر اساس هستی شناسی این فعالیت داده شده است.

شکل ۴-۸: هستی شناسی کلی فعالیت های خانه هو شمند

در هستی شناسی شرایط انجام فعالیت که در شکل $\P-\P$ قابل مشاهده است، نوع موجودیتی که شرط روی آن بررسی می شود (اجزای محیط، موقعیت مکانی شیء، حالت شیء، فراداده شیء، موقعیت مکانی فرد حاضر در خانه و حالت بدن فرد حاضر مکانی فرد حاضر در خانه و حالت بدن فرد حاضر در خانه)، نام آن موجودیت مانند تلویزیون، فرد حاضر در خانه و درب بالکن، نوع شرط مورد بررسی با توجه به موجودیت و شرط مورد بررسی مانند کمتر یا بیشتر، داخل یا خارج و برابر یا مخالف یک مقدار مشخص ذکر شده است. در هر شرط انجام فعالیت، آخرین مقادیر دریافتی از حسگرها

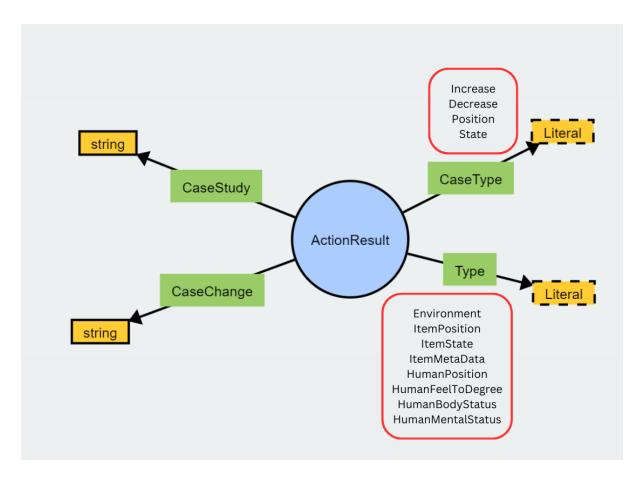
بررسی شده و بر اساس آنها تصمیم گرفته می شود (به عنوان مثال اگر شرط انجام یک فعالیت این باشد که دمای خانه هوشمند کمتر از بیست درجه باشد، آخرین مقدار اندازه گیری شده توسط حسگر

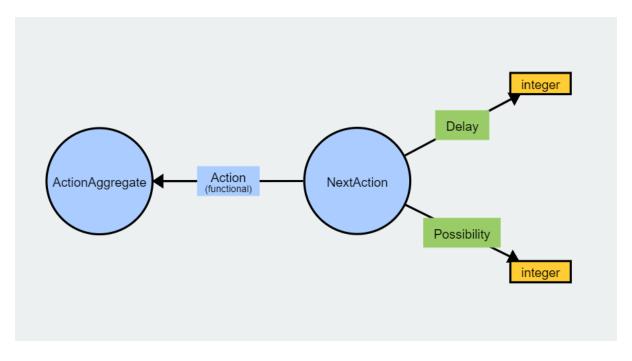
شكل ٢-٩: هستى شناسى شرايط فعاليت هاى خانه هو شمند

در هستی شناسی نتایج انجام فعالیت که در شکل ۲-۱۰ قابل مشاهده است، نوع موجودیت برای نتیجه اعمال شده، نام موجودیت، نوع نتیجه اعمال شده با توجه به موجودیت و نتیجه اعمال شده مانند افزایش یا کاهش، تغییر موقعیت مکانی و تغییر حالت به یک مقدار مشخص ذکر شده است. در هر نتیجه انجام فعالیت، آخرین مقادیر دریافتی از حسگرها تغییر میکند (به عنوان مثال اگر نتیجه انجام یک فعالیت این باشد که دمای خانه هوشمند پنج درجه افزایش پیدا کند، آخرین مقدار اندازه گیری شده توسط حسگر دما، تغییر خواهد کرد).

در هستی شناسی فعالیت های احتمالی بعدی که در شکل *-11 قابل مشاهده است، تاخیر انجام فعالیت، احتمال انجام و خود فعالیت مشخص شده است.

شكل ٢-٠١: هستى شناسى نتايج فعاليتهاى خانه هوشمند

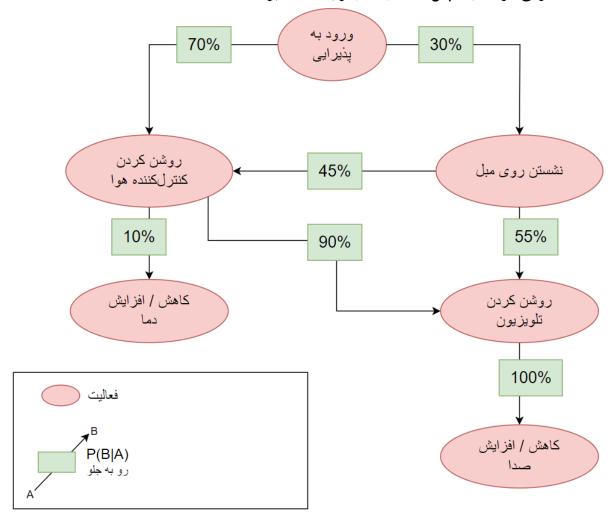

شکل ۲-۱۱: هستی شناسی فعالیت های احتمالی بعدی خانه هوشمند

Y-Y-Y مدلسازی فعالیت کاربر با قوانین انجمنی

در این بخش به مدلسازی توالی فعالیت کاربر با استفاده از قوانین انجمنی خواهیم پرداخت و حرکت رو به جلو و رو به عقب سلسله فعالیتهای کاربر را بررسی خواهیم کرد.

همانطور که در هستی شناسی شکل Y-Y مشاهده شد؛ هر فعالیت شامل لیستی از فعالیت های احتمالی بعدی است که احتمال انجام هر یک با توجه به سوابق کاربر در هستی شناسی فعالیت ها ثبت شده است. با توجه به قوانین انجمنی مطرح شده در بخش Y-Y، احتمال انجام فعالیت Y پس از فعالیت Y همان اطمینان است که بیان می کند در چند درصد مواقع پس از انجام فعالیت Y، فعالیت Y انجام می شود. مثالی از نحوه مدل سازی احتمال توالی فعالیت ها با استفاده از قوانین انجمنی در شکل Y-Y قابل مشاهده است (احتمال توالی هر فعالیت پس از فعالیت دیگر به رنگ سبز نشان داده شده است).

شکل Y-Y: مثالی از مدل سازی احتمال توالی فعالیت ها با استفاده از قوانین انجمنی حال با توجه به مقدار اطمینان و با استفاده از تعریف پشتیبانی برای انجام فعالیت Y پس از فعالیت X، احتمال انجام فعالیت X قبل از فعالیت Y با فرض انجام Y را تعریف میکنیم. این تعریف برای حرکت

عقبگرد بین فعالیتها میباشد تا بتوانیم انتخاب فعالیت قبل از یک فعالیت مشخص از بین فعالیتهای ممکن را با دخیل کردن احتمال انجام هر یک انجام دهیم. این احتمال با استفاده از پشتیبانی انجام فعالیت X پس از فعالیت X محاسبه می شود.

برای انجام محاسبات مربوط به احتمال انتخاب هر فعالیت در حرکت عقبگرد، در ابتدا برای هر فعالیت احتمال رخداد آن به صورت کلی را طبق فرمول زیر محاسبه میکنیم:

$$P(X) = \sum_{\text{Parents}} P(\text{Parent}) \cdot P(\text{Parent} \to X) \tag{1-4}$$

در این فرمول، فعالیتهایی که به عنوان فعالیت بعدی در هستی شناسی هیچ فعالیت دیگری تعریف نشده اند، احتمال یک را دارند. برای دیگر فعالیتها مانند فعالیت X، تمامی فعالیتهایی که پس از آنها فعالیت X احتمال انجام دارد را پیدا میکنیم (لیست آن فعالیتها را Parents مینامیم). سپس احتمال رخداد هر فعالیت X احتمال انجام دارد را پیدا میکنیم (میلیت اسلام و این فرمول حساب شده را در احتمال رخداد فعالیت X به شرط رخداد فعالیت Parent که طبق همین فرمول حساب شده به ازای هر فعالیت اعتمال را با هم جمع میکنیم. در ابتدای هر اجرای ابزار پیشنهادی این پژوهش، احتمال رخداد هر فعالیت به صورت کلی را محاسبه و ذخیره میکنیم. احتمال رخداد کلی هر فعالیت در مثال شکل ۲-۱۲، در شکل ۲-۱۳ قابل مشاهده است (احتمال کلی رخداد هر فعالیت به رنگ بنفش نشان داده شده است).

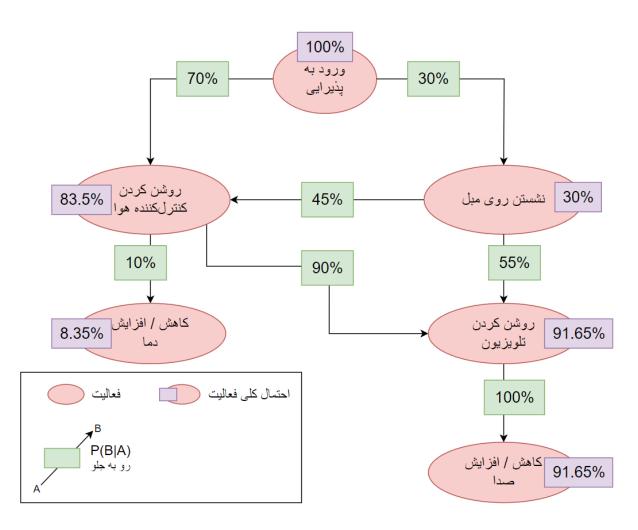
حال براى احتمال عقبگرد، از فرمول احتمالات شرطى استفاده مىكنيم:

$$P(Y|X) = \frac{P(X|Y) \cdot P(Y)}{P(X)} \tag{Y-F}$$

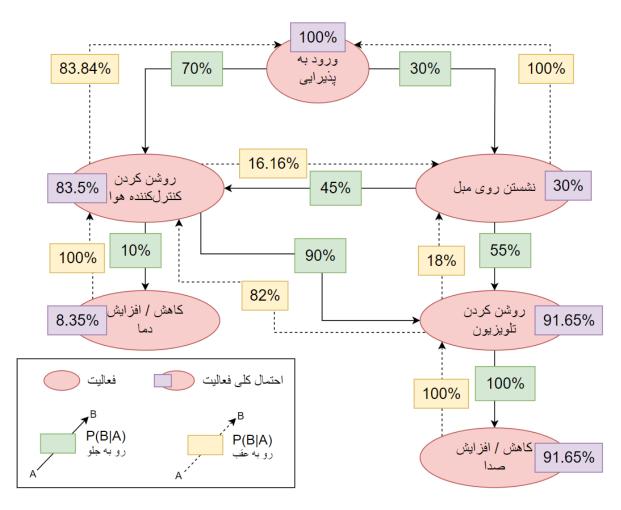
در این فرمول با استفاده از احتمال رخداد هر فعالیت مانند فعالیت X پس از هر فعالیت مانند Y و همچنین احتمال رخداد کلی فعالیتهای Y و Y که محاسبه شده است، احتمال رخداد فعالیت Y به صورت حرکت عقبگرد از فعالیت Y قابل محاسبه است. احتمال انتخاب فعالیتها در حرکت عقبگرد در مثال شکل Y-Y1 قابل مشاهده است (احتمال انتخاب هر فعالیت برای حرکت عقبگرد از فعالیتی دیگر به رنگ زرد نشان داده شده است).

۴-۴-۳ الگوريتم توليد سلسله فعاليت جعلى

ابزار مبتنی بر راهکار پیشنهادی برای تولید سلسله فعالیت جعلی از الگوریتم نمایش داده شده در شکل 1-1 استفاده میکند. به طور کلی این فرایند به چند فاز مختلف تقسیم می شود که در ادامه به بررسی هر

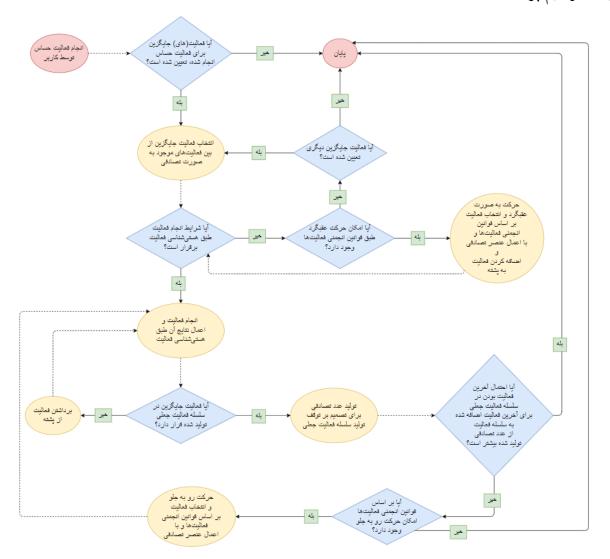

شكل ۴-۱۳: احتمال كلى فعاليتها در مثال شكل ۴-۱۲

شكل ۴-۱۴: احتمال انتخاب فعاليتها در حركت عقبگرد در مثال شكل ۴-۲۱

یک خواهیم پرداخت.

شكل ٢-١٥: الگوريتم توليد سلسله فعاليت جعلى

- انجام فعالیت حساس توسط کاربر: در اولین گام، فعالیتی حساس توسط کاربر انجام می شود و ابزار مبتنی بر راهکار پیشنهادی، از بین فعالیتهای جایگزین برای این فعالیت حساس که توسط کاربر تعیین شده است، یکی را به صورت تصادفی انتخاب کرده و اقدام به تولید سلسله فعالیت جعلی میکند که این فعالیت جایگزین در آن حضور داشته باشد.
- حرکت عقبگرد: حال ابزار مبتنی بر راهکار پیشنهادی، با شروع از فعالیت جایگزین، حرکتی عقبگرد بر اساس قوانین انجمنی را شروع میکند تا جایی که به فعالیتی برسد که شرایط انجام آن طبق هستی شناسی فعالیت برقرار باشد. در این حرکت عقبگرد تمامی فعالیتها در یک پشته ذخیره می شوند تا در صورت ارضا شدن شرایط یک فعالیت، آنها را از پشته برداریم و به سلسله فعالیت جعلی اضافه کنیم. به طور مثال برای «روشن کردن تلویزیون»، ابتدا باید یک فرد در پذیرایی حضور

داشته باشد و برای حضور در پذیرایی باید از راهرو به آنجا وارد شد. به همین صورت حرکت عقبگرد انجام می دهیم تا به طور واقعی حضور فرد و ارضا شدن دیگر شرایط برای یک فعالیت را داشته باشیم؛ حال فعالیت های داخل پشته را برداشته و به سلسله فعالیت جعلی اضافه می کنیم. توجه شود که انتخاب فعالیت در حرکت عقبگرد بر اساس قوانین انجمنی و با اعمال عنصر تصادفی است که احتمال انتخاب هر فعالیت با استفاده از محاسبات مطرح شده در بخش ۲-۲-۲ انجام می شود.

- حرکت رو به جلو: حال که فعالیت جایگزین مورد نظر در سلسله فعالیت جعلی اضافه شده است؛ ابزار مبتنی بر راهکار پیشنهادی برای فریب سکو و یکسان نبودن سلسله فعالیت جعلی برای یک فعالیت جایگزین، حرکتی رو به جلو بر اساس قوانین انجمنی انجام می دهد. در ابتدا با استفاده از احتمال توقف آخرین فعالیت که در هستی شناسی آمده است تصمیم به ادامه تولید فعالیت جعلی یا توقف می گیرد؛ اگر تصمیم بر ادامه تولید فعالیت جعلی گرفته شد، با استفاده از قوانین انجمنی و با اعمال عنصر تصادفی یکی از فعالیتهای ممکن برای کاربر با استفاده از محاسبات بخش ۲-۴-۲ را انتخاب کرده و آن را به سلسله فعالیت جعلی اضافه می کند.
- نقطه توقف نهایی: پس از حرکت رو به جلو جهت فریب سکو، حالت خانه هوشمند را به سمت حالت کنونی واقعی می بریم تا از حالات اشیاء و افراد حاضر در خانه پس از مدتی، سکو توانایی تشخیص رخداد سلسله فعالیت جعلی را نداشته باشد. برای این کار آخرین فعالیتی که تاثیر مهمی در حالات افراد حاضر در خانه و اشیاء گذاشته را از دادههای حسگرها دریافت می کنیم، سپس اقدام به تولید مجدد سلسله فعالیت جعلی تا انجام آن فعالیت به عنوان فعالیت نهایی می کنیم. پس از تولید هر فعالیت جعلی، آخرین فعالیت با تاثیر مهم را بررسی مجدد می کنیم تا به صورت پویا و بدون تولید کامل سلسله فعالیت جعلی، حالت توقف را به حالت واقعی خانه هوشمند نزدیک کنیم. با استفاده از این روش همواره به حالت واقعی خانه هوشمند می رسیم که در بدترین حالت که تغییر سریع و مداوم حالت خانه هوشمند است، در هنگام پایان روز و زمان خوابیدن کاربران به حالت واقعی خانه هوشمند می رسیم.

در تولید سلسله فعالیت جعلی، جهت نزدیک بودن به واقعیت، مدت زمان میانگین انجام هر فعالیت را نیز در هستی شناسی لحاظ کرده ایم. علاوه بر آن، از آنجایی که تمامی موجودیت ها در خانه، هوشمند نیستند و ابزار مبتنی بر راهکار پیشنهادی از جزئیات کامل خبر ندارد؛ یک تاخیر بین فعالیت ها لحاظ می شود که زمان بین اتمام یک فعالیت و شروع فعالیت بعدی است. به طور مثال پس از «ورود به خانه»، «روشن کردن کولر» به طور میانگین پس از دو ثانیه انجام می شود که این زمان، حرکت کاربر از درب خانه به سمت کولر و روشن کردن آن است.

با استفاده از مدت زمان انجام هر فعالیت و فاصله زمانی آن تا فعالیت بعدی، هر فعالیتی که به سلسله فعالیت جعلی اضافه شود؛ یک زمان انجام فعالیت معینی دارد که آن زمان، زمان انجام فعالیت قبلی علاوه بر مدت زمان انجام آن و تاخیر بین فعالیت قبلی و فعالیت کنونی است. به طور مثال اگر «ورود به خانه» به مدت یک ثانیه طول میکشد و همچنین میانگین تاخیر بین باز کردن درب خانه و روشن کردن کولر هشت ثانیه باشد؛ زمان انجام فعالیت «روشن کردن کولر» 1 + 1 = 1 ثانیه پس از «ورود به خانه» خواهد بود.

۲-۴-۴ عوامل تصادفي ساز

از آنجا که سکو قادر به ذخیره و مقایسه ی سلسله فعالیتها و همچنین کشف شباهت بین آنهاست؛ در تولید سلسله فعالیت جعلی از عوامل تصادفی ساز استفاده می کنیم تا تنوع در تولید خروجی لحاظ شود. در این بخش به بررسی این عوامل خواهیم پرداخت.

- انتخاب فعالیت جایگزین: زمانی که فعالیتی حساس انجام می شود، فعالیت جایگزین از بین فعالیت های جایگزینی که ترجیح کاربر است به طور تصادفی انتخاب می شود.
- انتخاب فعالیت در حرکت عقبگرد: همانطور که اشاره شد، زمانی که به صورت عقبگرد حرکت می کنیم، احتمال انتخاب هر فعالیت به صورت تصادفی بوده اما احتمال محاسبه شده در قوانین انجمنی برای حرکت عقبگرد، به عنوان وزن در این انتخاب لحاظ می شود. برای این کار برای هر فعالیت سهمی برابر احتمال محاسبه شده در نظر می گیریم، سپس عددی تصادفی تولید کرده و با توجه به این که مقدار آن در سهم کدام فعالیت است، فعالیت مورد نیاز را انتخاب می کنیم. با این کار علاوه بر لحاظ کردن وزن به دست آمده با استفاده از قوانین انجمنی، از عنصر تصادفی نیز بهره بردیم.

به عنوان مثال، سه فعالیت با احتمال محاسبه شده ی ۱۰، ۳۰ و ۶۰ درصد داریم، سهم فعالیت اول بازه ۰ تا ۱۰، سهم فعالیت دوم بازه ۱۰ تا ۴۰ و سهم فعالیت سوم بازه ۴۰ تا ۱۰۰ است. حال عدد تصادفی بین ۰ تا ۱۰۰ تولید می کنیم و فعالیت منتخب، فعالیتی خواهد بود که عدد تصادفی تولید شده متعلق به بازه ی آن است.

• انتخاب فعالیت در حرکت رو به جلو: با استفاده از قوانین انجمنی و هستی شناسی فعالیتها، برای حرکت رو به جلو فعالیت بعدی در سلسله فعالیت جعلی را به صورت تصادفی انتخاب کرده اما مانند انتخاب فعالیت در حرکت عقبگرد، احتمال انجام فعالیتها در تعیین فعالیت بعدی به صورت تصادفی لحاظ می شوند.

- تصمیم توقف: پس از آن که فعالیت جایگزین در سلسله فعالیت جعلی اضافه شد؛ امکان حرکت رو به جلو یا توقف داریم. این تصمیم با مقدار احتمال توقف که هر فعالیت در هستی شناسی خود آن را دارد انجام میپذیرد و به صورت وزندار لحاظ می شود اما در نهایت این تصمیم به صورت تصادفی بوده و در هر بار اجرا امکان توقف یا حرکت رو به جلو داریم.
- مدت زمان انجام فعالیت و تاخیر بین فعالیتها: همانطور که اشاره شد، زمان انجام هر فعالیت در سلسله فعالیت جعلی با استفاده از زمان انجام فعالیت قبلی، مدت زمان انجام آن و تاخیر بین این دو فعالیت محاسبه خواهد شد. حال برای آن که فاصله ی انجام بین دو فعالیت مشخص همیشه یکسان نباشد، مدت زمان انجام فعالیتها و تاخیر بین انجام فعالیتهای مختلف در سلسله فعالیت جعلی، با مقداری تصادفی بین حداقل زمان مورد نیاز تا پنج برابر حداقل زمان مورد نیاز جمع زده می شوند تا هر بار فاصله ی بین انجام فعالیتها نیز متفاوت باشد.

۴-۵ جمعبندی

در این فصل به طور کامل راهکار پیشنهادی را بررسی کرده و توصیف اجمالی راه حل را ارائه کردیم. برای طراحی هر چه بهتر این نرمافزار مدل تهدید را بررسی کرده و بر اساس آن معماری کلان و مدلسازی را با جزئیات توصیف کردیم.

فصل ۵

پیادهسازی و ارزیابی

در این پژوهش تولید سلسله فعالیت جعلی به نحوی که از دید سکو قابل تمایز با سلسله فعالیت واقعی نباشد؛ نیاز به پیادهسازی دقیق مدلسازی مطرح شده در بخش +-4 و ارزیابی کامل بر اساس مدل تهدید گفته شده در بخش +-7 است. در این فصل به توصیف کلی پیادهسازی نرمافزار و ارزیابی کامل آن با نمونه دادههای متنوع بر اساس مدل تهدید سکوی بدخواه خواهیم پرداخت.

۵-۱ پیادهسازی

۵-۲ ارزیابی

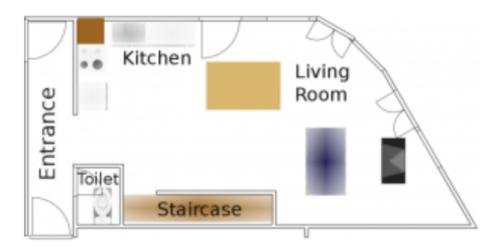
برای ارزیابی این پژوهش میزان گمراهسازی سکو با تولید رخدادهای جعلی بر اساس مجموعه دادهای از فعالیتهای کاربر توسط ابزار پیادهسازی شده اندازه گیری شده است. بدین منظور ابتدا هستی شناسی متناسب با مجموعه داده تعریف شده و پس از تولید سلسله فعالیت جعلی، ترکیب آن با سلسله فعالیت واقعی به دسته بند داده شده و میزان کاهش دقت آن به عنوان معیار ارزیابی در نظر گرفته شده است. این معیار نشان دهنده قدرت راهکار پیشنهادی در گمراهسازی سکو است.

۵-۲-۵ مجموعه دادگان

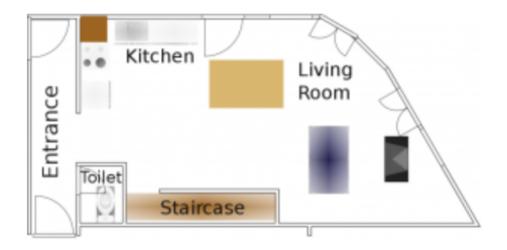
مجموعه داده مورد استفاده در این پژوهش مجموعه داده Orange4Home [؟] است که شامل تقریباً ۱۸۰ ساعت فعالیتهای روزمره یک فرد است که به مدت ۴ هفته متوالی در روزهای کاری انجام شده است.

این مجموعه داده شامل دادههای ۲۳۶ حسگر ناهمگن است که بهطور یکپارچه در سراسر یک آپارتمان پخش شدهاند و ۲۰ دسته فعالیت که توسط فرد بهطور دقیق در محل برچسبگذاری شدهاند، و در مجموع ۴۹۳ نمونه از فعالیتها را شامل می شود. این ویژگیها، Orange4Home را به یک مجموعه داده مناسب برای ارزیابی الگوریتمهای شناسایی فعالیت، ارزیابی الگوریتمهای پیشبینی فعالیت و سایر مسائل پژوهشی مرتبط با الگوریتمها و خانههای هوشمند تبدیل میکند.

خانه هوشمند استفاده شده در مجموعه داده Orange4Home شامل بخشهای ورودی، آشپزخانه، دستشویی، پذیرایی و راه پله در طبقه همکف و راه پله، راهرو، دفتر کار، حمام و اتاق خواب در طبقه اول است که این نقشه در اشکال 0-1 و 0-7 قابل مشاهده است.

شكل ١-٥: نقشه خانه مجموعه داده Orange4Home، طبقه همكف

شكل ۵-۲: نقشه خانه مجموعه داده Orange4Home، طبقه اول

در هر بخش از این خانه هوشمند، حسگرهایی با انواع دودویی ، عدد صحیح ، عددی و دسته ی و دسته ی و جود دارد که تعداد این حسگرها به تفکیک بخشهای مختلف خانه هوشمند، در شکل 0- 1 قابل مشاهده است (تعدادی از حسگرها در مجموعه داده Orange4Home سراسری و برای کل خانه است). جدول 0- 1: حسگرهای هر بخش خانه هوشمند

مجموع	دستهای	عددي	عدد صحيح	دودویی	محل
٩	٣	۲	١	٣	ورودى
۵۲	•	١٨	71	۱۳	آشپزخانه
٣٧	٧	٨	۶	18	پذیرایی
۵	•	١	١	٣	دستشویی
٣	•	•	•	٣	راه پله
١.	•	١	•	٩	راهرو
79	٣	٨	۶	٩	حمام
۲.	۵	٣	٣	٩	دفتر کار
44	٧	۶	۴	۱۷	اتاق خواب
۴.	۶	۲.	١٣	١	سراسری
748	٣١	۶۷	۵۵	۸۳	مجموع

در این مجموعه داده فعالیتهای برچسبگذاری شده شامل دادههای حسگرها میباشند و تمامی اطلاعات ارسالی از حسگرها بین شروع و پایان برچسب یک فعالیت است. هر فعالیتهای برچسبگذاری شده متعلق به یک بخش خانه است که در ادامه لیستی از این فعالیتها را داریم:

- ورودى: ورود، خروج
- آشپزخانه: آمادهسازی، آشپزی، شستن ظروف
- پذیرایی: خوردن، تلویزیون دیدن، کار با رایانه
  - دستشویی: استفاده از دستشویی
    - راه یله: بالا رفتن، پایین آمدن
- حمام: استفاده از روشویی، استفاده از دستشویی، حمام کردن
  - دفتر کار: کار با رایانه، تلویزیون دیدن

Binary \
Integer \(\)

Real number "

Categorical*

- اتاق خواب: لباس عوض كردن، كتاب خواندن، خوابيدن
  - تمامی بخشها: تمیز کردن

همانطور که گفته شد، دادههای حسگرها بین شروع و پایان یک فعالیت برچسبگذاری شده ارسال می شوند. در مجموعه داده Orange4Home، یک فایل csv قرار دارد که داده حسگرها با را در خود دارد. این دادهها شامل زمان دقیق ارسال داده توسط حسگر، نام حسگر و مقدار ارسال شده توسط آن حسگر است که نمونه داده موجود در مجموعه داده در شکل r-2 قابل مشاهده است.

	,	
Time	ItemName	Value
1/30/2017 7:58	label	START:Entrance Entering
1/30/2017 7:58	global_active_energy	2919.929
1/30/2017 7:58	global_frequency	50.0156593
1/30/2017 7:58	global_voltage	238.822281
1/30/2017 7:58	livingroom_couch_plug_consumption	0
1/30/2017 7:58	global_power_factor	1.04857707
1/30/2017 7:58	office_desk_plug_consumption	0
	global_gas_total	188663
1/30/2017 7:58	global_current	4.97327042
1/30/2017 7:58	office_tv_plug_consumption	0
	livingroom tv plug consumption	1
1/30/2017 7:58	global_active_power	1.13003135
1/30/2017 7:58	livingroom_table_plug_consumption	0
	livingroom table noise	0.278974
1/30/2017 7:58	livingroom_table_noise	0.640542
1/30/2017 7:58	livingroom table noise	2.10256
1/30/2017 7:58	livingroom table noise	0.429033
1/30/2017 7:58	livingroom_table_noise	0.182365
1/30/2017 7:58	livingroom_couch_plug_consumption	0
	office_desk_plug_consumption	0
1/30/2017 7:58	office_tv_plug_consumption	0
1/30/2017 7:58	livingroom_tv_plug_consumption	1
	livingroom_table_plug_consumption	0
	livingroom couch noise	0.354432
1/30/2017 7:58	global waterheater total energy	179071
1/30/2017 7:58	global_waterheater_partial_energy	178580
1/30/2017 7:58	bedroom_CO2	490.88
	entrance_door	OPEN
	livingroom_couch_noise	0.165306
1/30/2017 7:58	global active energy	2919.929
1/30/2017 7:58	global frequency	50.0176697

شکل ۵-۳: نمونه داده ارسالي از حسگرها

۵-۲-۲ هستی شناسی

(منطق برنامه که احتمالات حساب شد) (رفرنس به نقشه و استفاده در آنتولوژی) (جایگزینی لیبل با داده های سنسور ها)

۵-۲-۵ دستهبند

۲-۵ نتایج

فصل ۶

نتيجه گيري

در این پژوهش راهکاری مبتنی بر تولید رویداد جعلی برای حفظ حریم خصوصی کاربر در برابر سکوی نامعتمد در خانه هوشمند ارائه شد. این راهکار برای فریب سکو و پنهانسازی فعالیتهای حساس کاربر، از تولید سلسله فعالیت جعلی بنا به درخواست کاربر بهره میبرد تا سکوی اینترنت اشیاء متوجه تفاوت بین فعالیتهای جعلی و واقعی نشود. در ادامه ضمن جمعبندی، به طرح پیشنهادهایی برای پژوهشهای آینده و تکمیل راهکار خواهیم پرداخت.

۹-۱ جمع بندی

هدف این پژوهش تولید سلسله فعالیت جعلی برای حفظ حریم خصوصی کاربر بوده که برای این هدف از روش تولید رویداد جعلی بر اساس هستی شناسی خانه هوشمند بوده که دانش اولیهی آن توسط فرد خبره با روش دانش محور فراهم شده است.

برای عدم تشخیص سکوی نامعتمد، از عوامل تصادفی ساز در انجام و زمان بندی هر رویداد جعلی استفاده شده و هر رویداد توسط نرم افزار، برچسب جعلی می خورد و به سکو ارسال می شود. کنش مربوط به رویدادها توسط نرم افزار نظارت شده و کنش های مربوط به رویدادهای جعلی کنار گذاشته می شود تا بهره وری خانه هوشمند پایین نیاید.

رویکرد استفاده شده در این پژوهش که بر مبنای هستی شناسی بوده، تا کنون کمتر مورد توجه قرار گرفته است و امید است تا حریم خصوصی کاربران در خانه هوشمند با استفاده از نتایج این پژوهش، حفظ شود.

۲-۶ پیشنهادهایی برای پژوهشهای آینده

جهت تکمیل راهکار ارائه شده در این پژوهش جهت حفظ حریم خصوصی کاربر در خانه هوشمند، پیشنهادهای زیر ارائه می گردد:

- ذخیرهی وضعیت موجودیتها از دیدگاه سکو: چنانچه سکوی اینترنت اشیاء، وضعیت و موقعیت موجودیتها را ذخیره و روی آنها استنتاج کند؛ می تواند متوجه جعلی بودن سلسله فعالیت شود. با استفاده از نرم افزار این پژوهش، بعد از مدت زمانی سکو متوجه جعلی بودن سلسله فعالیتهای قبلی می شود اما امکان تشخیص این که کدام سلسله فعالیت جعلی بوده را ندارد. حتی در صورتی که بتواند با استنتاج روی کنشهای اعمال نشده متوجه این امر شود، کماکان برای سلسله فعالیتهای آینده امکان تشخیص در آن لحظه را ندارد زیرا هر بار سلسله فعالیتی متنوع با استفاده از عوامل تصادفی ساز تولید می شود. حال اگر نیاز به حل این مشکل باشد، نرم افزار باید وضعیت کامل خانه هوشمند از دید سکو را به طول کامل و با جزئیات ذخیره کند تا تولید سلسله فعالیتهای جعلی بودن یک بعدی و ترکیب آن با سلسله فعالیتهای واقعی را بتواند انجام دهد تا تشخیص جعلی بودن یک سلسله فعالیت از دید سکو دشوارتر و حتی غیرممکن شود.
- استفاده از روش ترکیبی در ارائه دانش: برای تکمیل هستی شناسی خانه هوشمند، می توان تشخیص فعالیت کاربران را پس از ارائه دانش توسط فرد خبره، همواره کامل تر کرد که تکمیل تشخیص فعالیت کاربران با استفاده از روش داده محور است. این تکمیل هستی شناسی، برای تنوع در سلسله فعالیت های جعلی و به روز بودن نرم افزار از رفتار کاربران است که در تکمیل این پژوهش می تواند عمل کند.

واژهنامه فارسی به انگلیسی

تا حدودی مشاهدهپذیر Partially observable	Ĩ
تجارت الكترونيك Electronic commerce	آشفته سازی
Bearable device پوشیدنی	
	1
3	Cloud
Replacement	Logical reasoning
	Sensitive information اطلاعات حساس
ح	اطمينان
Privacy خصوصی	Safety
Sensor	انتها به انتها End-to-End
Side channel attack	Internet of things اينترنت اشياء
	4.3
خ	ب
خ خانه هوشمند	ب بازیابی اطلاعات Data recovery
خ Smart home خانه هوشمند خودرمزگذار	ب Data recovery بازیابی اطلاعات برخط
·	_
خودرمزگذار	Online
خودرمزگذار AutoEncoder خودرمزگذار Automation خودکارسازی	Online
خودرمزگذار AutoEncoder خودرمزگذار Automation خودکارسازی	Online
AutoEncoder خودرمزگذار Automation خودکارسازی Clustering خوشهبندی	رخط
AutoEncoder خودرمزگذار	رخط
AutoEncoder خود درمزگذار Automation خود کارسازی Clustering دوشهبندی عوشهبندی دوشهبندی Data mining داده کاوی	Online

	درشت دانه Coarse-grained
ع	دستهبند
عرض جغرافيايي Latitude	
عملگر	J
عوامل تصادفي ساز Randomizing factors	Fake behavior
	User behavior
ڣ	Relations
فراداده Metadata	رهانا Trigger
Meta-level فراسطح	ريزدانهFine-grained
فرد خبره Expert	
فیلترینگ Filtering	j
-	Context
ق	
قواعد Rules	س
, and the second se	سکوی اینترنت اشیاء . Internet of things platform
Table of the Table Transfer of the Table Tra	involutor of ormugo providents of the District Open
ک	ش
ک کلاس بندی	ش شبکه بیزین
	ش Bayesian network شبکه بیزین
	شبکه عصبی Neural network
كنش كنش م	Multi-layer پرسپترون چندلایه
کنش مثنین بردار پشتیبان	Neural network
Actionم م اشین بردار پشتیبان Support vector machine ماشین بردار پشتیبان مارکوف	Neural network شبکه عصبی پرسپترون چندلایه Multi-layer پرسپترون چندلایه perceptron neural network Markov login network شبکه منطق مارکوف
کنش مثنین بردار پشتیبان	Neural network هنبکه عصبی پرسپترون چندلایه
Action Support vector machine ماشین بردار پشتیبان Hidden markov model Coupled hidden مدل پنهان مارکوف جفتشده markov model	Neural network هنبکه عصبی پرسپترون چندلایه
Action Support vector machine ماشین بردار پشتیبان Hidden markov model مدل پنهان مارکوف مدتشده Coupled hidden معدل پنهان مارکوف جفتشده markov model Health care مراقبتهای بهداشتی	Neural network هنبکه عصبی پرسپترون چندلایه
Action Support vector machine ماشین بردار پشتیبان Hidden markov model مدل پنهان مارکوف مدتشده Coupled hidden معدل پنهان مارکوف جفتشده markov model Health care مراقبتهای بهداشتی	Neural network شبکه عصبی پرسپترون چندلایه Multi-layer perceptron neural network Markov login network Markov login network Cold-start شروع سرد Recognition س
Action ماشین بردار پشتیبان Support vector machine الماشین بردار پشتیبان Hidden markov model مدل پنهان مارکوف جفتشده Coupled hidden markov model Health care مراقبتهای بهداشتی Subsumption reasoning	Neural network شبکه عصبی پرسپترون چندلایه Multi-layer perceptron neural network Markov login network Markov login network Cold-start شروع سرد Recognition شناسایی
Action ماشین بردار پشتیبان Support vector machine ماشین بردار پشتیبان Hidden markov model مدل پنهان مارکوف جفتشده Coupled hidden markov model Health care مراقبتهای بهداشتی Subsumption reasoning Semantics	Neural network شبکه عصبی پرسپترون چندلایه Multi-layer perceptron neural network Markov login network شبکه منطق مارکوف Cold-start شروع سرد Recognition ص Formal حصوری

	منطق فازی Fuzzy logic
و وب معنایی	منطق مرتبه اول First order logic
	موتور جستجو
	Entity
٥	موجودیتهای زمانی TemporalThings
Hub	موجودیتهای فضایی SpatialThings
Hub Ontology	Attacker
	مهندسی دانش Knowledge engineering
همبستگی Correlation	
(S	ن
	ناهمگونی
یادگیری استقرایی	Nearest neighbor
	نگاشتنگاشت
	T i
	نمونهها Instances

واژهنامه انگلیسی به فارسی

A	همبستگیگی
كنش Action	مدل پنهان مارکوف جفتشده Coupled hidden
عملگر	markov model
نمونه خصمانه Adversarial example	
قوانين انجمني Associative rules	D
مهاجم Attacker	داده کاویData mining
خودرمزگذار	Data recovery اطلاعات
خودکارسازیدکارسازی	داده محورData-driven
	منطق توصيفيDescription logic
В	درخت تصمیم Decision tree
Bayesian network شبکه بیزین	
تجهيزات پوشيدني	E
منطق دودویی Binary logic	تجارت الكترونيك Electronic commerce
	انتها به انتها End-to-End
С	Entity
Classification	فرد خبره فرد خبره
Classifier	
ابر Cloud	F
خوشەبندى Clustering	Fake behavior رفتار جعلی
درشتدانه	فیلترینگ Filtering
شروع سرد	Fine-grained
مفاهیم	First order logic
اطمينان	Formal
زمينه	منطق فازی Fuzzy logic

Н	N
مراقبتهای بهداشتی Health care	Naive bayes
ناهمگونی	Natural Language Processing پردازش زبان طبیعی
مدل پنهان مارکوف Hidden markov model	Nearest neighbor
هابHub	Meural network
I	O
یادگیری استقرایی Inductive learning	Online
Instances	هستی شناسی
اینترنت اشیاء	
سکوی اینترنت اشیاء . Internet of things platform	P
	حریم خصوصی Privacy
K	·
پایگاه دانش Knowledge base	R
مهندسی دانش Knowledge engineering	Randomization
دانش محور Knowledge-driven	عوامل تصادفي ساز Randomizing factors
	شناسایی Recognition
L	Relations
عرض جغرافیایی Latitude	Replacement
Logical reasoning	Rules
طول جغرافیایی Longitude	
	S
M	Safety
یادگیری ماشین Machine learning	موتور جستجو
نگاشت	وب معنایی Semantic web
شبکه منطق مارکوف Markov login network	معناشناسي Semantics
فراداده Metadata	Semi-supervised learning یادگیری نیمهنظارتی
فراسطح Meta-level	Sensitive information اطلاعات حساس
شبکه عصبی پرسپترون چندلایهMulti-layer	حسگر
perceptron neural network	Side channel attack

مشمول سازی Subsumption reasoning	موجودیتهای زمانی TemporalThings
پشتیبانی	Trigger
Support vector machine ماشین بردار پشتیبان	
خانه هوشمند Smart home	U
SpatialThings فضايي	رفتار کاربر

T

Abstract

...

Keywords: Internet of Things, Privacy, Smart Home, Ontology, IoT Platform

Sharif University of Technology Department of Computer Engineering

M.Sc. Thesis

Ontology based Fake User Behavior Generation for Privacy Preservation in Smart Home

By:

Behzad Dara

Supervisor:

Dr. Morteza Amini

December 2023